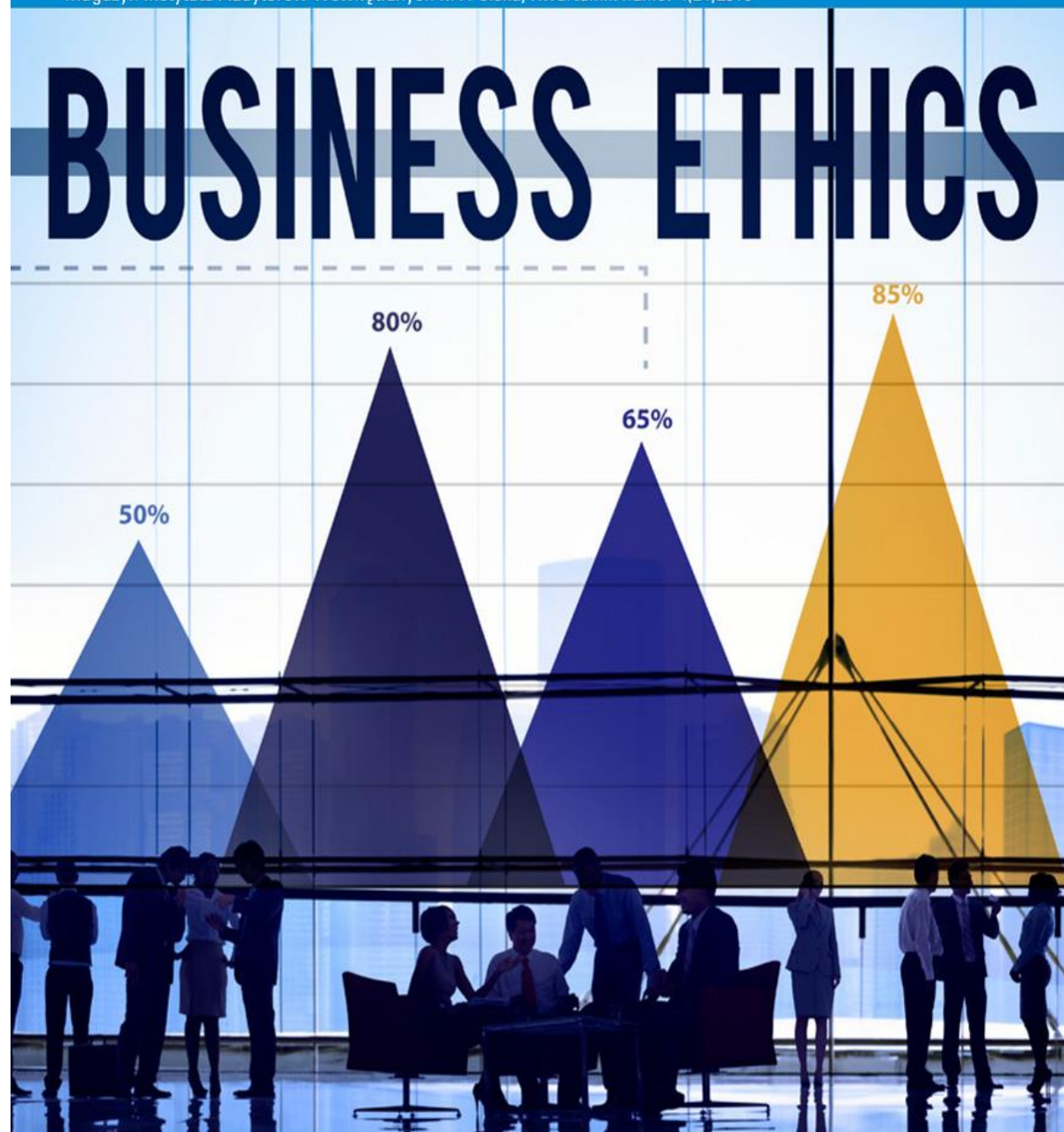

AUDYT I ZARZĄDZANIE

MAGAZYN IIA

Magazyn Instytutu Audytorów Wewnętrznych IIA Polska, Kwartalnik numer 4(24)2019

ISSN 2450-9582

Instytut Audytorów
Wewnętrznych IIA Polska

STOPKA REDAKCYJNA

ISSN 2450–9582

Redaktor naczelny:

IWONA BOGUCKA

Sekretarz redakcji:

RENATA ZYSIAK

Kolegium Redakcyjne:

DR MIROSŁAW CZAPIEWSKI

DR LECH JĘDRZEJEWSKI

DR ROMANA KAWIAK

DR ANDRZEJ KULIK

DR RAFAŁ TYSZKIEWICZ

OLGA PETELCZYC

MACIEJ PIOŁUNOWICZ

Rada Programowo-Naukowa:

PROF. DR HAB. AGNIESZKA BITKOWSKA

PROF. DR HAB. GRZEGORZ GOŁĘBIEWSKI

PROF. DR HAB. JERZY PIOTR GWIZDAŁA

PROF. DR HAB. BOLESŁAW RAFAŁ KUC

PROF. DR HAB. BARTŁOMIEJ NITA

DR AGNIESZKA BOBOLI

DR WIESŁAW KARLIŃSKI

DR KRZYSZTOF PAKOŃSKI

DR JOANNA PRZYBYLSKA

Redaktor prowadzący:

KATARZYNA CELIŃSKA

Wersję pierwotną (referencyjną) czasopisma stanowi wydanie elektroniczne.

Autor, przekazując Redakcji tekst opracowania, które zostanie przyjęte do druku, przenosi wyłączne prawo do jego publikacji (prawa autorskie i wydawnicze oraz prawo do sublicencji). Redakcja zastrzega sobie możliwość dokonywania skrótów i zmian oraz poprawek stylistycznych, językowych i interpunkcyjnych.

Przedruk wymaga zgody wydawcy, cytowanie – powoływanie się na źródło cytowania „Audyt i Zarządzanie”.

Wydawca:

Instytut Audytorów Wewnętrznych IIA Polska
ul. Świętokrzyska 20 pokój 520, Warszawa 00–002

Kontakt:

Instytut Audytorów Wewnętrznych IIA Polska
ul. Świętokrzyska 20 pokój 520, Warszawa 00–002
telefon: +48 (22) 110 08 13, +48 602 455 322
mail: office@iia.org.pl,
fax: +48 (22) 247 83 78

Skład i łamanie:

Iwona Bogucka

Okladka:

Marcin Boguś

ISSN 2450–9582

Szanowne Panie, Szanowni Panowie,

Przedstawiamy kolejny numer magazynu IIA Polska „Audyt i Zarządzanie” o numerze ISSN 2450–9582. Znajdziecie w nim Państwo niezwykle interesujące i inspirujące artykuły oraz informacje, które mamy nadzieję, będą dla Państwa przyczynkiem do dyskusji, refleksji, działania, sięgania po prezentowane rozwiązania, doświadczenia, jak również polecane przez Redakcję publikacje z zakresu audytu wewnętrznego, kontroli wewnętrznej, ryzyka zarządzania itp.

W imieniu swoim i Kolegium serdecznie zapraszam do wymiany doświadczeń i współpracy poprzez tworzenie artykułów, felietonów, recenzji książek godnych polecenia, sprawozdań z konferencji.

Redakcja Magazynu czeka na artykuły, które będą źródłem ważnych informacji, refleksji, tematem do dyskusji, a przede wszystkim inspirującą lekturą dla każdego naszego czytelnika. Więcej informacji znajduje się na stronie Instytutu Audytorów Wewnętrznych IIA Polska.

Iwona Bogucka

Spis treści

1.	Wykorzystanie narzędzi komputerowych w audycie	6
2.	Audyt wewnętrzny gospodarowania i prowadzenia spraw związanych z Zakładowym Funduszem Świadczeń Socjalnych na przykładzie jednostki budżetowej.....	29
3.	Współpraca Instytutów IIA w regionie centralnej i wschodniej Europy.....	52
4.	XV Samorządowe Forum Kapitału i Finansów w Katowicach.....	54
6.	Relacja z Konferencji PolCAAT. All Stars IT! XV Edycja	57
7.	Konferencja naukowa „Współczesne wyzwania dla audytu wewnętrznego	59
8.	Wydarzenia.....	64
9.	Projekty	65
10.	Reklama.....	67
11.	Informacje	68

1. Wykorzystanie narzędzi komputerowych w audycie¹

Wstęp

Rezultatem postępu, jaki w ciągu ostatnich lat nastąpił w technice komputerowej, jest fakt, że dzisiejsza dostępność do komputerów oraz związanego z nimi oprogramowania jest wykorzystywana zarówno w sektorze publicznym jak i prywatnym. Fakt znaczącej roli, jaką komputery odgrywają w przetwarzaniu danych, podejmowaniu decyzji, utrzymywaniu kontaktów z klientami, rodzi pytanie, czy środowisko informatyczne jest odpowiednio zorganizowane i kontrolowane zarówno pod względem bezpieczeństwa, jak i efektywności funkcjonowania.

Dynamiczny rozwój technologii informatycznych znacząco wpłynął na konkurencyjność i efektywność funkcjonowania jednostek. Bez odpowiedniego wsparcia ze strony systemów informatycznych współczesne przedsiębiorstwo nie jest w stanie skutecznie funkcjonować. Jednak tak wielkie uzależnienie od systemów informatycznych oznacza również zagrożenia związane z możliwością utraty bądź wykradzenia istotnych danych firmy. Wirusy, programy szpiegujące, działania hakerów – wszystko to może spowodować ogromne straty dla jednostki. Na szczęście zwiększa się także liczba narzędzi informatycznych, dzięki którym firmy mogą bronić się przed takimi zagrożeniami.

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie głównych narzędzi komputerowych wspomagających audyt. W pracy scharakteryzowano możliwości i sposób wykorzystania tych narzędzi oraz na przykładzie oprogramowania ACL, ukazano szerokie spektrum możliwości jakie mogą być wykorzystane podczas analizy danych.

1. Cele wykorzystania narzędzi komputerowych w audycie

Obecnie można zauważyć, że audytorzy mają coraz większe problemy, gdyż coraz szybciej rosną naciski na podnoszenie jakości badań oraz na ciągłe zwiększanie i poprawę

¹ Mariusz Jakubowski, absolwent Studiów Podyplomowych „Audyt wewnętrzny w jednostkach sektora finansów publicznych” Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu.

efektywności ich pracy. Cele te często wzajemnie się wykluczają, dlatego też audytorzy są zobowiązani do poszukiwania takich narzędzi i technik, które stworzą warunki na spełnienie rosnących wymagań, a także zapewnią skuteczność badania w ciągle zmieniającym się środowisku.

Jednym z wielu rozwiązań na pojawiające się problemy wydaje się częstsze wykorzystanie narzędzi komputerowych w procesie zarządzania audytami oraz realizacji procedur audytowych w środowisku informatycznym. Narzędzia takie powinny wpłynąć na bardziej efektywne zarządzanie, kontrolę poprawy prac, kontrolę dostępu do informacji i jej należyte zabezpieczenie oraz wspierać przeprowadzanie testów mechanizmów kontrolnych w przypadku braku dokumentów materialnych, widocznej ścieżki audytowej lub gdy wielkość populacji i próby są w znaczący sposób zawyżone.

Cele wykorzystania narzędzi komputerowych w audycie powinny: uporządkować i pogrupować kategorię narzędzi komputerowych wykorzystywanych w audycie, przybliżyć i zobrazować w możliwie jak najdokładniejszy sposób funkcjonalność wybranych narzędzi, przedstawić wszystkie możliwe obszary wykorzystania narzędzi komputerowych w audycie, zaznajomić z wszelkimi zasadami związanymi są z odpowiednim wykorzystaniem narzędzi komputerowych (Forystek, 2005, s. 214).

2. Charakterystyka podstawowych procedur i narzędzi testowania w audycie

W dzisiejszych czasach umiejętność przeprowadzania audytu wewnętrznego jak i rewizji finansowej w środowisku informatycznym rachunkowości, informacje o korzyściach i zagrożeniach, jakie to środowisko gwarantuje, staje się decydująca zarówno dla planowania badania oraz skuteczności realizacji audytu wewnętrznego, jak i badania sprawozdania finansowego.

W trakcie przeprowadzania audytu efektywności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej w niektórych obszarach środowiska informatycznego rachunkowości mają zastosowanie rozmaite procedury i narzędzia testowania stosowane w rewizji sprawozdań finansowych, audycie wewnętrznym oraz audycie informatycznym.

W literaturze specjalistycznej i praktyce największą uwagę przywiązuje się do takich procedur i narzędzi testowania jak (Szczepankiewicz, 2016, s. 340):

- przegląd dokumentacji,
- przeprowadzanie wywiadów z użytkownikami systemów,
- częste obserwacje,

- inspekcje na miejscu,
- kwestionariusze samooceny,
- ankiety,
- graficzna analiza procesów,
- mapowanie procesów,
- statystyczna analiza danych,
- przegląd analityczny,
- skanowanie operacji,
- ustalenie zapisów i stanów (Gabrusewicz, 2010, s. 226-227).

Charakterystykę poszczególnych procedur testowania w audycie wewnętrznym i zewnętrznym przedstawia tabela nr 1.

Tabela nr 1. Syntetyczna charakterystyka podstawowych procedur i narzędzi testowania w audycie

Rodzaj testu	Charakterystyka
Przegląd dokumentacji	Przeglądu dokumentacji dokonuje się przed rozpoczęciem przeprowadzania audytu w celu poznania specyfiki funkcjonowania systemu informatycznego rachunkowości, identyfikacji mechanizmów i czynności kontrolnych, sporządzenia programu audytu i ulepszeniu procesu audytu, a także podczas trwania audytu w celu zebrania wniosków pokontrolnych.
Przeprowadzanie wywiadów z użytkownikami systemów	Wywiady przeprowadza się z osobami odpowiadającymi za poszczególne procesy w środowisku informatycznym np. prowadzenie księgowości, zagwarantowanie bezpieczeństwa zasobów, wdrażanie nowych wersji, czyli użytkownikami systemu informatycznego rachunkowości, a czasem również z najważniejszymi stronami uczestniczącymi w procesach funkcjonowania danej jednostki tj. dostawcami i klientami, partnerami.
Częste obserwacje i inspekcje na miejscu	Bezpośrednie obserwacje i inspekcje na etapie różnych procesów gospodarczych np. przetwarzania danych w systemie informatycznym rachunkowości, gromadzenia i przepływu informacji finansowej, a także procesów związanych z zarządzaniem i ochroną posiadanych aktywów przez jednostkę.
Kwestionariusze samooceny i ankiety	Kwestionariusze samooceny i ankiety często używane są jako główne źródło pozyskiwania informacji od użytkowników systemu informatycznego rachunkowości, kierownictwa czy pozostałych pracowników tej jednostki.
Graficzna analiza procesów	Graficzna analiza procesów jest bardzo pożyteczną formą prezentacji zidentyfikowanych niewystarczających lub nadmiernych mechanizmów kontroli wewnętrznej, wąskich gardeł występujących w działalności operacyjnej danej jednostki.
Mapowanie procesów	Mapowanie procesów zazwyczaj używane jest przy ocenie dokładności i logiki funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, w głównej mierze ułatwia wyodrębnić jego słabości i nieproduktywności.
Statystyczna analiza danych i testy wyjątków	Statystyczna analiza danych i testy wyjątków to powszechne metody wykorzystywane do analizy danych w oparciu o informacje przeszłe, dzięki którym możliwe jest ustalenie trendów, problemów i wyjątków, np. analiza

	struktury rozrachunków, trendy osiągniętych przychodów z różnych segmentów sprzedaży.
Przegląd analityczny	Przegląd analityczny jest wykorzystywany do porównania wzajemnych powiązań między zbiorami danych oraz zestawienia i oceny otrzymanych wyników z obowiązującymi wzorcami np. porównanie ze standardami albo dobrymi praktykami w branży, w tym uzyskiwanych wyników finansowych, wykorzystywania technik bezpieczeństwa informacji. Główne narzędzia służące do przeglądu analitycznego to ocena częstości występowania, test istotności oraz analiza finansowa oparta na wskaźnikach.
Skanowanie operacji	Skanowanie operacji wykorzystuje się w celu identyfikacji zdarzeń niepożądanych, wyszukiwania wszelkich oszustw i nieprawidłowości.
Uzgadnianie zapisów i stanów	Uzgadnianie zapisów i stanów w trakcie wykonywania skanowania operacji przyczynia się do wykrycia oszustw i nieprawidłowości oraz pozwala na określenie wielkości ich rozmiarów.

Źródło: (Szczepankiewicz, 2016, s. 341-342).

Mając na uwadze, że powyżej przedstawione testy i narzędzia zostały opisane wraz z nakreśleniem wielu ich zalet i dużych możliwości, to niestety często w praktyce rewizja sprawozdań finansowych uzyskiwanych z systemu informatycznego rachunkowości odbywa się w tradycyjny sposób w oparciu o dokumentację papierową. Taka forma przeprowadzenia rewizji finansowej powinna mieć jak najmniejsze zastosowanie. Coraz większe znaczenie w czasie trwania rewizji finansowej powinna zyskać ocena środowiska informatycznego rachunkowości, jego wyodrębnionych podsystemów czy funkcjonalnych mechanizmów kontrolnych, jak również zastosowanie algorytmów przetwarzania danych oraz powiązanej z tym dokumentacji.

Podczas kontroli sprawdzana powinna być dokumentacja zawierająca opis zasad ochrony systemu informatycznego rachunkowości, a przede wszystkim wykorzystane zabezpieczenia techniczne, organizacyjne i programowe. Ocenie podlegać powinno także praktyczne przestrzeganie zasad: regularnego tworzenia kopii zapasowych danych z systemu informatycznego rachunkowości, częstych zmian haseł i praw dostępu zasobów systemowych, a także zasad sprawowania nadzoru nad służbami informatycznymi i użytkownikami systemu informatycznego rachunkowości. Osoba kontrolująca powinna ocenić bezpieczeństwo sprzętu komputerowego oraz posiadanie procedur postępowania na wypadek sytuacji awaryjnych (Szczepankiewicz, 2016, s. 342).

3. Wykorzystanie systemu kontroli wewnętrznej podczas wykonywania pracy audytora

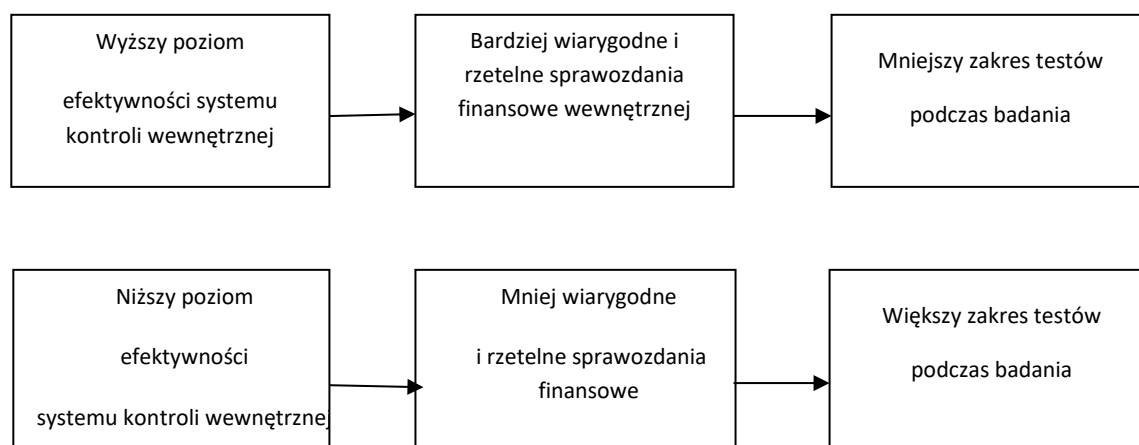
Każdy audytor powinien dokładnie wiedzieć, jak funkcjonuje system rachunkowości i kontroli wewnętrznej na poziomie pozwalającym mu co najmniej zaplanowanie badania i ustalenie skutecznego podejścia do badania. Pełne zrozumienie struktury funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej jest niezbędne do ustalenia zakładanego planu badania, jego charakteru, określenia potrzebnego czasu oraz zakresu testów wykorzystanych w procesie badania.

Zakres badania powinien zawierać szereg elementów systemu kontroli wewnętrznej, opracowanych i przyjętych środków ochrony posiadanych składników majątku oraz wiarygodności i rzetelności systemu ewidencji finansowo-księgowej, w tym także innych modułów informatycznych rachunkowości. Audytor powinien poznać, jak funkcjonuje system kontroli wewnętrznej w danej jednostce w celu:

- identyfikacji poziomu ryzyka badania,
- określenia zakresu badania,
- sporządzenia odpowiedniego charakteru i zakresu testów szczegółowych.

Istnieje pewna zależność pomiędzy efektywnością systemu kontroli wewnętrznej a procesem badania sprawozdań finansowych, co w dokładny sposób zostało przedstawione na rysunku 1.

Rysunek nr 1. Wpływ efektywności systemu kontroli wewnętrznej na zakres testów w badaniu sprawozdań finansowych

Źródło: (Gabrusewicz, 2010, s. 223).

Można zatem powiedzieć, że określenie zakresu i poziomu szczegółowości procesu badania sprawozdań finansowych oparte jest przede wszystkim na prawidłowości funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w obszarze systemu rachunkowości. Bez kontroli nie jest możliwe efektywne zarządzanie jednostką. W celu osiągnięcia tej efektywności działania kontrolne powinny być przydatne, połączone z zakresami odpowiedzialności w

jednostce, zorientowane na określone cele, obiektywne, rzetelne i wiarygodne, realizowane z niezwykłą dokładnością i elastycznością. Wszystkie te cechy powinny być brane pod uwagę przy tworzeniu dobrze funkcjonującego systemu kontroli wewnętrznej (Gabrusewicz, 2010, s. 222-223).

4. Charakterystyka oprogramowania wykorzystywanego podczas audytu

W praktyce wyodrębnia się cztery grupy oprogramowania z których mogą korzystać audytorzy wewnętrzni i zewnętrzni:

- 1) ogólne oprogramowanie rewizyjne
- 2) specjalne oprogramowanie rewizyjne,
- 3) oprogramowanie usługowe,
- 4) oprogramowanie wspomagające czynności audytowe (Szczepankiewicz, 2016, s. 349).

Ogólne oprogramowanie rewizyjne jest pakietem wyspecjalizowanych programów służących do oceny jakości i efektywności systemu informatycznego rachunkowości. Najbardziej znane programy tego typu to IDEA i ACL. Posiadają wbudowane funkcje uzyskiwania dostępu do wszystkich danych na nośnikach komputerowych i dokonywania na nich różnych działań na przykład sortowania, generowania raportów, analizy częstości a także wyboru szukanej wartości według określonych parametrów i składników.

Specjalne oprogramowanie rewizyjne wykorzystywane jest na potrzeby rewizji ściśle określonego systemu informatycznego rachunkowości. Funkcjonuje w postaci osobnych programów lub zmodyfikowanych programów systemu rachunkowości dla celów rewizji (Gabrusewicz, 2010, s. 228).

Oprogramowanie usługowe to programy, które umożliwiają gromadzenie dowodów o jakości danych przetwarzanych w systemie informatycznym rachunkowości. Są to na przykład:

- programy zmiany struktury danych,
- programy modyfikowania danymi, które służą do celów sortowania danych, scalania zbiorów, kopiowania, tworzenia, poprawiania i usuwania zbiorów, korekty formatu danych,
- programy zapytań do zbiorów danych,
- programy porównywania danych do celów znajdowania różnic pomiędzy zbiorami,
- programy wydruku (raportowania).

Do oprogramowania wspomagającego czynności audytowe zaliczyć można:

- programy organizujące pracę audytora, które usprawniają planowanie i zarządzanie audytem, na przykład edytory tekstu i arkusze kalkulacyjne,
- programy wykorzystywane do analiz finansowych i ekonomicznych, na przykład arkusze kalkulacyjne,
- systemy ekspertowe,
- programy sporządzające kwestionariusze i ankiety oceny systemu kontroli wewnętrznej (Szczepankiewicz, 2016, s. 349-350).

Producenci oprogramowania opracowują wykazy programów usługowych, które są wykorzystywane w pracach audytorskich podczas kontroli oferowanych przez nich systemów informatycznych rachunkowości. Wielu producentów w dokumentacji systemów użytkowych wyznacza różne punkty kontrolne i rewizyjne wbudowane w oferowane przez nich aplikacje użytkowe rachunkowości (Gabrusewicz, 2010, s. 228).

Na polskim rynku w branży informatycznej w ostatnich latach pojawiły się wyspecjalizowane oprogramowania informatyczne przeznaczone do prowadzenia audytu wywodzące się z grupy CAAT's. Korzyści z wykorzystania oprogramowania informatycznego wspomagającego audyt (CAAT's) mają odzwierciedlenie w szybkości przetwarzania danych i oszczędności czasu podczas przeprowadzania procedur audytowych, a w konsekwencji mniejszego kosztu audytu niż podczas procedur manualnych. Ponadto odejście od bazowania na próbkach, gdyż 100 procent populacji zostaje objęte badaniem oraz całościowy pogląd na transakcje prowadzi do dużo większej efektywności wyników (Szczepankiewicz, 2016, s. 351).

Można stwierdzić, że specjalistyczne oprogramowanie wspomagające pracę audytora jest wykorzystywane we wszystkich obszarach i etapach audytu, w tym także audytu systemów informatycznych (Kiziukiewicz, 2013, s. 371).

5. Wykorzystanie narzędzi komputerowych w trakcie prowadzenia audytu

Podczas przeprowadzania audytu można stosować wiele typów narzędzi i programów komputerowych. Podzielić je można na rozwiązania specjalistyczne (dedykowane) jak i narzędzia uniwersalne. Do narzędzi uniwersalnych zaliczyć można:

- arkusze kalkulacyjne,
- edytory tekstu,
- narzędzia do budowania diagramów,
- systemy zarządzania bazami danych,
- narzędzia do planowania zadań,

- programy do rozpoznawania pisma,
- narzędzia do tworzenia grafik,
- narzędzia do komunikacji i poprawy obiegu dokumentów,
- narzędzia do przygotowania prezentacji,
- narzędzia do tworzenia publikacji.

Większość wymienionych powyżej narzędzi znajduje zastosowanie podczas zadań biurowych. Są oferowane przez różnych producentów, a niektóre posiadają nawet wersje darmowe. Narzędzia te są powszechnie znane i nie wymagają szerszego omówienia. Na rynku dostępne są również programy wyspecjalizowane do pomocy zarządzania działem audytu, które udostępniają funkcje planowania, budżetowania, monitorowania przebiegu audytów, a także dokumentowania różnych prac audytowych – przygotowanie programów audytowych, składowanie materiałów roboczych i przechowywanie dowodów audytowych.

W przeciwieństwie do wielu rozwiązań uniwersalnych umożliwiają one np. wykonywanie pracy nad jednym raportem przez wielu audytorów w tym samym czasie. Mają wpływ także na bardziej dokładną kontrolę dostępu użytkowników oraz kontrolę ich pracy (każdy zapis jest opatrzony datą, czasem oraz identyfikatorem użytkownika). Stosując te narzędzia zdecydowanie łatwiej jest śledzić postęp prac. Programy specjalistyczne do pomocy zarządzania działem audytu występują w wersjach na różne systemy operacyjne, nie zawsze są jednak dostępne w polskiej wersji językowej.

6. Audytowanie obok komputera

Głównym celem audytora jest pozyskanie użytecznych, wiarygodnych, rzetelnych i istotnych dowodów wpływających na osiągnięcie celów audytu. Analiza i interpretacja dowodów pozwala na wysuwanie spostrzeżeń i rekomendacji audytowych. W sytuacji, gdy większość dowodów znajduje się w systemach informatycznych, audytor w czasie planowania badania powinien zastanowić się, jaki wpływ mają wykorzystywane przez jednostkę metody przetwarzania, na wyniki finansowe oraz procesy operacyjne i stosownie do tego zastosować odpowiednie procedury audytowe.

Istnieją dwa podejścia do prowadzenia badania w środowisku informatycznym rachunkowości: audytowanie obok komputera oraz audytowanie z komputerem, zwane także technikami komputerowego wspomaganie audytu (Forystek, 2005, s. 214-219). Audytowanie obok komputera jest najstarszą i jeszcze dość często wykorzystywaną metodą badania stosowaną przez biegłych rewidentów. Ten sposób badania występuje przeważnie, gdy biegły

rewident nie posiada wiedzy lub brakuje mu doświadczenia w użytkowaniu systemów informatycznych wykorzystywanych w badanej jednostce. W trakcie procesu audytowego, audytor sprawdza różne dokumenty wykorzystywane jako źródło informacji dla systemu księgowego, takie jak faktury zakupu, sprzedaży, dokumenty magazynowe czy karty ewidencji czasu pracy. Dokumenty takie sprawdza się zwykle pod kątem zgodności z zapisami w księgach rachunkowych. Sprawdzalność tych źródeł stanowi pewną gwarancję, że sprawozdania finansowe są wiarygodne (Szczepankiewicz, 2016, s. 343). W sytuacji, gdy jednostka korzysta z systemów informatycznych do prowadzenia ksiąg rachunkowych dostęp do ścieżki audytowej może być ograniczony. Niektóre z informacji mogą być nieosiągalne dla audytora lub wymagać zastosowania pewnych technik.

W czasie audytowania obok komputera audytor bada informacje wejściowe i wyjściowe systemu informatycznego, ale nie sprawdza procesu przetwarzania. Oznacza to, że audytor przeprowadza badanie w taki sposób jakby w badanej jednostce nie były wykorzystywane systemy informatyczne. Jeżeli elementy ścieżki audytowej są przechowywane tylko w systemie informatycznym audytowanie obok komputera wymaga, aby wszystkie dokumenty, dzienniki, wyciągi, sprawozdania czy księgi były drukowane. Może to być kosztowne i pochłonać dużo czasu.

7. Audytowanie z komputerem

Komputerowe techniki wspomagania audytu to programy komputerowe oraz dane, które audytor stosuje w czasie procedur audytowych do przetwarzania danych znajdujących się w systemach informatycznych badanej jednostki. Dane te mogą być zróżnicowane jak na przykład zapisy transakcyjne, pliki z danymi stałymi czy pliki z parametrami badanych systemów. Na ich podstawie audytor dokonuje testów zgodności. Jeśli informacje o mechanizmach kontrolnych są przechowywane w postaci plików tekstowych lub innych plików, które nie są częścią systemu księgowego, audytor może wykorzystać komputerowe techniki wspomagania audytu do przejrzenia tych plików i otrzymania dowodów na istnienie i prawidłowe działanie tych mechanizmów kontrolnych audytu (Forystek, 2005, s. 219-221). Komputerowe techniki wspomagania audytu mogą być wykorzystywane do różnych procedur audytowych, w szczególności do:

- testowania szczegółów transakcji i sald,
- procedur analitycznych,
- testowania ogólnych mechanizmów kontrolnych,

- testowania aplikacyjnych mechanizmów kontrolnych,
- testów włamaniowych,
- próbkowania,
- wykrywania oszustw,
- stratyfikacji,
- porównania danych w różnych plikach (Czerwiński, 2005, s. 246).

Testowanie mechanizmów kontrolnych – testy mechanizmów kontrolnych służą przede wszystkim do określenia czy środowisko przetwarzania jest wiarygodne, tzn. czy stosowane narzędzia dają możliwość wykonania nieprawidłowych operacji w sposób zamierzony przez użytkownika, czy przypadkowy. Polegają na badaniu reakcji mechanizmów kontrolnych na różne działania użytkownika (np. skróty klawiaturowe) oraz różne zakresy danych (w tym wprowadzanie danych spoza dopuszczalnego zakresu, wprowadzenie błędnych danych np. liczb zamiast cyfr). Aby przeprowadzić testy mechanizmów kontrolnych audytor jest zobowiązany przygotować dane wejściowe. W zależności od rodzaju techniki i możliwości mogą to być dane fikcyjne, dane produkcyjne lub wymieszane. Powinien także znać prawidłowe wyniki przetwarzania tych danych i umieć porównać z nimi osiągnięte wyniki.

Testowanie przez dane – podczas testowania przez dane audytor opracowuje zestaw danych przedstawiających różne typy transakcji, które są przetwarzane przez system informatyczny, w tym także transakcje z błędami. Audytor wprowadza wcześniej przygotowane przez siebie dane i obserwuje proces przetwarzania od chwili wprowadzenia danych do osiągnięcia wyników przetwarzania. Celem takiego badania jest uzyskanie odpowiedzi czy system informatyczny jest w stanie rozpoznać i przetworzyć prawidłowe dane i odrzucić błędne (Forystek, 2005, s. 221-222).

Symulacja równoległa – przy wykorzystaniu tej techniki audytor wprowadza dane wejściowe badanego systemu informatycznego do własnego systemu i analizuje, czy wyniki przetwarzania w obydwu systemach są takie same. Technika ta jest wykorzystywana zazwyczaj podczas wdrażania nowego systemu, który ma zastąpić system do tej pory użytkowany. Przy wykorzystaniu tej techniki audytor występuje jako obserwator całego procesu wdrożenia (Szczepankiewicz, 2016, s. 345).

Plik audytowy kontroli systemu – wymaga wbudowania w aplikację modułów programowych w celu ciągłego monitorowania transakcji. Technika ta jest stosowana zazwyczaj w celu gromadzenia informacji o „niezwykłych transakcjach” – poniżej lub powyżej

pewnych limitów. Odpowiednia klasyfikacja modułów programowych w procesie przetwarzania powinna być określona przez audytora.

Haki audytowe – są wykorzystywane przeważnie w systemach podwyższonego ryzyka. Ich działanie oparte jest na generowaniu ostrzeżeń w sytuacji, gdy wystąpią warunki lub działania ustalone wcześniej przez audytora w porozumieniu z użytkownikiem. Technikę tą może stosować na przykład audytor wewnętrzny w banku w programie, który przetwarza uśpione konta. W sytuacji, gdy na takim koncie pokaże się operacja, audytor może być o tym szybko powiadomiony i podjąć niezbędne działania.

Zapisy rozszerzone – technika ta polega na magazynowaniu w jednym miejscu wszystkich ważnych informacji mających wpływ na proces przetwarzania określonej transakcji. Jeżeli transakcja źródłowa jest na etapie przetwarzania np. dzielona na mniejsze części, scalana z innymi transakcjami, poddawana analizie, to wszystkie zawarte w tym informacje są przechowywane do późniejszego użytku przez audytora.

Narzędzia i techniki do analizowania programów – techniki do analizowania programów komputerowych stosowane są zwykle przez audytorów informatycznych w celu sprawdzenia poprawności kodu programu, czy nie posiada wbudowanych funkcji wykorzystywanych do nieautoryzowanego dostępu do danych (np. koni trojańskich).

Migawki – zapisują do jednego zbiorczego dziennika wszystkie informacje wykorzystywane w procesie decyzyjnym wraz z dokładną informacją o czasie. Obejmują m. in. zawartość rejestrów procesora czy obraz określonego obszaru pamięci. Migawki muszą być pobierane we wskazanym przez audytora miejscu przetwarzania lub w sytuacji pojawienia się niedozwolonej operacji. Większość użytkowników systemu Windows spotyka się z praktycznym wykorzystaniem techniki migawek w czasie, gdy system informuje, że dana aplikacja przestała działać i próbuje się połączyć z dystrybutorem danej aplikacji – przesyłając właśnie wyniki działania migawki.

Śledzenie – polega na obserwowaniu, które aplikacje, moduły, procedury są po kolei uruchamiane do przetwarzania danej transakcji. W czasie śledzenia można zauważyć schemat przetwarzania transakcji oraz mnogość procedur.

Mapowanie – do opracowania kodu programu zazwyczaj potrzebny jest zespół ludzi. Tworzą oni procedury, moduły, które są często zmieniane. Zdarza się, że w kodzie znajdują się funkcje, które nie biorą udziału w procesie przetwarzania. Taka sytuacja może mieć miejsce w przypadku przygotowania witryn internetowych. Pozostają strony, które należałoby usunąć, a które mogą spowodować zagrożenia. Technika mapowania służy do rozpoznawania zależności między wszystkimi elementami i wybrania z nich tych, które nie mają żadnych powiązań.

Programem, który ma wbudowane funkcje realizujące mapowanie jest MS FrontPage. Schematy przepływu – przedstawiają dany obiekt w sposób graficzny, który bardzo ułatwia analizę przepływu informacji oraz znajdowanie miejsc występowania problemów. Tworzenie schematów przepływu wymaga przede wszystkim zastosowania technik śledzenia i „ręcznego” tworzenia schematu na podstawie zebranych obserwacji. Najszybszy i najwygodniejszy sposób tworzenia schematów to wykorzystanie dedykowanych programów służących do tego celu np. MS Visio, MS Project. Bardzo często dokumentację programów można stworzyć ręcznie stosując do tego edytor tekstu np. MS Word.

Przetwarzanie wtórne – w niektórych środowiskach, gdzie stosuje się wiele modułów może okazać się, że zbiór rekordów przetwarzanych w danym momencie będzie przetwarzany inaczej w innym czasie. Zestawienie wyników przetwarzania pierwotnego i wtórnego daje podstawę do twierdzenia czy i jak, zmiany w środowisku wpływają na zmiany w zakresie przetwarzania.

Narzędzia i techniki do dokumentowania systemów – specjalistyczne narzędzia wbudowane w zintegrowane środowiska programistyczne, których celem jest przygotowanie listy plików, modułów oraz innych elementów systemu i wykazanie ich wzajemnej zależności. Rozwiązania te można spotkać w prostych systemach baz danych, takich jak MS Access. Narzędzia i techniki do testowania infrastruktury teleinformatycznej – w audycie stosuje się wiele narzędzi do testowania infrastruktury teleinformatycznej. Dzielą się na dwie grupy. Pierwsza grupa wymaga autoryzowanego dostępu do badanych elementów infrastruktury. Druga z kolei działa z zewnątrz. Narzędzia z pierwszej grupy można zaliczyć do narzędzi administratorskich. Te, które należą do drugiej grupy zalicza się do narzędzi hackerskich. Wśród narzędzi do testowania infrastruktury informatycznej można wymienić m. in.: wewnętrzne skanery bezpieczeństwa, zewnętrzne skanery bezpieczeństwa, analizatory sieci, eksploratory sieci (trasery).

Narzędzia i techniki do weryfikacji danych – techniki weryfikacji danych są najprawdopodobniej najczęściej stosowanymi narzędziami w pracy audytora. Wykorzystywane są zarówno w audycie finansowym, operacyjnym jak i informatycznym.

Pakiety programowe – zalicza się do nich podstawowe pakiety biurowe jak MS Office czy Star Office oraz arkusze kalkulacyjne jak MS Excel. Zdecydowana większość z nich posiada funkcję importu danych w różnych formatach, narzędzia dostępu do danych znajdujących się w różnych systemach, a także wiele innych funkcji, które mogą być stosowane w czasie tworzenia procedur analitycznych.

Programy zadaniowe – są to programy wykonywane za zamówienie pod konkretne zadanie audytowe. Programy te mogą być opracowane przez audytora, jednostkę audytowaną czy eksperta zatrudnionego przez audytora. W niektórych sytuacjach audytor może zastosować program audytowanej jednostki w wersji oryginalnej lub zmodyfikowanej, jeśli uzna, że będzie to bardziej efektywne niż tworzenie własnego programu.

Programy użytkowe – są wykorzystywane w jednostce do wykonania podstawowych funkcji przetwarzania danych, takich jak sortowanie, realizacja i drukowanie. Z założenia te programy nie zostały stworzone typowo dla celów audytowych i dlatego nie posiadają takich funkcji jak automatyczne zliczanie rekordów czy sumy kontrolne. Do programów użytkowych zaliczyć można SQL czy narzędzia do analiz statystycznych i raportowania.

Programy systemowe – są to programy do odzyskiwania danych oraz porównywania kodu źródłowego. Najpopularniejsze tego typu programy to sed i grep, które dają możliwość wybierania danych z plików tekstowych.

Systemy eksperckie – są wykorzystywane przede wszystkim do oceny ryzyka. Stosując takie systemy audytor powinien posiadać dużą wiedzę na temat ich działania. Jest to ważne do uzyskania pewności, że wygenerowane przez system ekspercki ścieżki decyzyjne odpowiadają konkretnej sytuacji i środowisku poddawanemu audytowi. Uniwersalne programy audytowe – narzędzia, które posiadają w sobie funkcje odpowiadające najbardziej wykorzystywanym przez audytora technikom, służącym m. in. do: wyszukiwania niepotwierdzonych różnic, identyfikacji anomalii, ustalania trendów, testowania relacji pomiędzy powiązаныmi obiektami czy porównywania danych z podobnych jednostek w celu identyfikacji anomalii. Uniwersalne programy audytowe umożliwiają generowanie ważnych informacji za pomocą różnorodnych funkcji np. filtrowania, agregowania, sumowania, sortowania itp. Często zawierają także funkcje pozwalające na dobór właściwej próby czy specjalne funkcje do np. badania populacji.

8. Stosowanie narzędzi wspomagających

Przed podjęciem decyzji o zastosowaniu komputerowych narzędzi wspomagających audytor, powinien rozważyć wiele czynników, które podczas badania mogą wpłynąć na efektywność prac audytowych. Do najistotniejszych czynników zalicza się:

- znajomość oraz doświadczenie w zakresie stosowania narzędzi komputerowych,
- dostępność do właściwych narzędzi informatycznych,
- limit czasowy,
- poziom ryzyka,

- integralność własnych rozwiązań komputerowych z badanym środowiskiem komputerowym,
- przewaga w stosowaniu narzędzi wspomagających audytowanie nad technikami manualnymi.

Na etapie przygotowania do wykorzystania narzędzi informatycznych dokumentacja powinna zawierać m. in.:

- cele stosowania narzędzi wspomagających audytowanie,
- wybrane do użycia narzędzia wspomagające audytowanie,
- zakres badań do wykonania,
- osoby wykonujące i harmonogram.

W praktyce narzędzia wspomagające audytowanie mogą generować ogromną ilość dowodów audytowych. Dlatego audytor powinien dokładnie zaplanować wszystkie prace, z zachowaniem odpowiedniej staranności zawodowej.

Uzgodnienie warunków z audytowanymi – audytor powinien oszacować wszelkie zakłócenia, jakie spowodować mogą zmiany w programach i systemach produkcyjnych wywołane wykorzystaniem narzędzi wspomagających audytowanie. Wykonując to, audytor powinien mieć na uwadze integralność i użyteczność narzędzi wspomagających audytowanie, jak i spójność wykorzystywanych programów, systemów oraz danych. Dostęp do narzędzi informatycznych, programów oraz danych powinien być uzgodniony z właściwym wyprzedzeniem.

Testowanie narzędzi wspomagających audytowanie – dokonując planowania, testowania, projektowania, przetwarzania oraz bacznie śledząc dokumentację audytor powinien otrzymać racjonalne zapewnienie o integralności, wiarygodności, użyteczności i bezpieczeństwie stosowania narzędzi wspomagających audytowanie.

Dostęp do danych – komputerowe narzędzia audytowe mogą być wykorzystywane do pozyskiwania istotnych informacji systemowych oraz danych, które powinny być zachowane w tajemnicy. Audytor powinien zadbać o odpowiedni poziom poufności i bezpieczeństwa informacji systemowych oraz danych produkcyjnych. Wykonując to, audytor powinien wziąć pod uwagę także poziom poufności i bezpieczeństwa, wymagany przez organizację, będącą właścicielem tych danych a także odpowiednie zastosowania prawne.

Bezpieczeństwo danych – uzyskując dostęp do danych produkcyjnych przy wykorzystaniu odpowiedniego oprogramowania audytorskiego audytor powinien przedsięwziąć odpowiednie kroki chroniące integralność tych danych. Przy wbudowanym

systemie audytorskim audytor powinien być włączony do projektu systemu, a także w ramach funkcjonujących w organizacji programów muszą być rozwijane właściwe techniki ich obsługi.

9. Audytowanie ciągle

Techniki komputerowego wspomaganie audytu oferują duże możliwości automatyzowania prac audytorskich. Od paru lat pojawiają się w prasie fachowej poświęconej audytowi publikacje na temat ciągłego audytowania.

Audytowanie ciągle definiowane jest jako metodyka, która daje możliwość niezależnym audytorom dostarczać pisemnego zapewnienia w sprawie stosując serię raportów audytowych wydawanych w tym samym czasie, lub wkrótce po wystąpieniu zdarzeń będących u podstaw tej sprawy. W takiej sytuacji opinia audytora powinna mieć miejsce w trakcie lub natychmiast po zdarzeniach będących przedmiotem audytowania. W praktyce oznacza to konieczność określenia przez audytora właściwego systemu monitorowania zdarzeń opartego o techniki komputerowego wspomaganie audytowania (Forystek, 2005, s. 226-238).

10. Charakterystyka oprogramowania ACL

Jednym z najnowszych kompleksowych i specjalistycznych narzędzi wspomaganie komputerowego audytu, skutecznie wspierającym audyt finansowy w środowisku informatycznym, są aplikacje ACL, oparte na systemie operacyjnym Windows, dostarczane na rynek przez firmę Softbank S.A. w Warszawie. Aplikacje ACL służą do analizy danych, zaprojektowane zostały z myślą o działach audytu, zarządzania ryzykiem, IT i kontrolingu. Dzięki swoim możliwościom w łatwy sposób wspierają odnajdywanie wyjątków i nieprawidłowości mechanizmów kontrolnych, co doprowadza do zmniejszenia ryzyk, jak również skraca czas niezbędny do podjęcia wymaganych reakcji. Najważniejsze cechy aplikacji ACL to między innymi (Szczepankiewicz, 2016, s. 352):

- okazja do zbadania milionów rekordów w czasie paru minut,
- możliwość dostępu do dowolnych danych,
- nie wymagają umiejętności programowania,
- łatwy, intuicyjny interfejs użytkownika,
- umożliwiają dostęp do danych bez względu na miejsce ich występowania oraz format,
- dokładnie i precyzyjnie obrazują dane, stosując różne możliwości prezentacji danych,
- nie zmieniają i nie zaburzają danych wejściowych,

- w czasie paru sekund tworzą szczegółowe statystyki, podsumowania i kalkulacje w stosunku do różnych zbiorów danych,
- formatują, grupują, ustawiają rekordy według poszukiwanych kryteriów,
- umożliwiają projektowanie, przeglądanie, poprawianie raportów oraz wykresów graficznych,
- zezwalają na kreowanie ścieżek audytu.

W ostatnich latach aplikacje ACL znalazły zastosowanie w czynnościach audytorów w trzech obszarach gospodarki. W sektorze bankowym wykorzystywane są do analizy kont bieżących i depozytów oraz przeglądu pożyczek i kredytów, analizy odsetek. W sektorze ubezpieczeniowym aplikacje ACL wspomagają analizę zapłaconych roszczeń, analizę zaległych roszczeń, analizę składek. Jednak największe zastosowanie aplikacja ta znalazła w sektorze produkcyjnym, handlowym i usługowym.

Aplikacja ACL jest używana w ponad 110 państwach przez około 150 tysięcy użytkowników. Instytut Audytorów wewnętrznych informuje, że zdominowała rynek oprogramowania dla audytorów. Jest najczęściej stosowana do wyszukiwania nadużyć, analizy danych, ekstrakcji danych i bieżącego monitorowania. Polski rynek oprogramowania wspomagającego czynności audytorów przez cały czas się rozwija. Co roku przybywa wiele rozwiązań, które podnoszą skuteczność wykrywania nie tylko błędów, lecz także wszelkich nadużyć dokonywanych w systemach informatycznych jednostek gospodarczych (Gabrusewicz, 2010, s. 230-231).

11. Obszary kontroli przy użyciu aplikacji ACL

Aplikacje użytkowe ACL wydajnie wspomagają następujące obszary kontroli w zakresie prowadzenia rachunkowości:

- analizę zapasów,
- analizę należności,
- analizę operacji finansowych,
- analizę wynagrodzeń,
- analizę sprzedaży,
- analizę aktywów,
- analizę zakupów,
- analizę zobowiązań,

- zestawienia i porównania zapisów księgi głównej z zapisami występującymi w księgach pomocniczych,
- integrację systemów i bezpieczeństwo danych,
- konsolidację.

Obszary kontroli w sektorze produkcyjnym, handlowym i usługowym z zastosowaniem aplikacji ACL prezentuje tabela nr 2.

Tabela nr 2 Testy kontrolne przy wykorzystaniu aplikacji użytkowych ACL

Obszar	Przykładowe testy kontrolne
Kontrola zapasów	– wybór składników magazynowych w celu dokonania uzgodnień – wiekowanie zapasów – uzgodnienie wartości poszczególnych pozycji zliczonych fizycznie z wartościami zliczonymi automatycznie – porównanie wartości pozycji zliczonych fizycznie z wartościami księgi głównej – raporty stanów magazynowych według różnych kryteriów – testy poprawności dotyczące podsumowań i wyliczeń – identyfikacja nie będących w użyciu zapasów poprzez analizę obrotowości – ocena pod kątem finansowym (np. na podstawie wskaźników LIFO i FIFO) – identyfikacja pozycji nie przekraczających rocznie określonych wielkości
Należności	– raporty oraz uzyskiwanie kwot należności według dat w dowolnym formacie – wiekowanie należności – ustalenie wysokich i nietypowych sald – należności przewyższające dozwolony limit – generowanie kwot faktur według kontrahentów – raport luk podczas procesu generowania faktur – rozpoznanie duplikatów rachunków, kredytów, faktur – ustalenie ponoszonych kosztów w stosunku do klientów – podsumowanie dat płatności według klientów – identyfikacja kredytów udzielonych na zasadach dyskontowych – wykazanie odchyłeń między dokumentami dostaw i fakturami – identyfikacja kont ze starymi datami aktywności w celu monitorowania sprzedaży
Wypłaty gotówkowe	– podział wypłat gotówkowych według sprzedających, dostawców – zestawienie wypłat gotówkowych według kont, banków, grup, sprzedających itd. – dokładna ścieżka audytu dla wypłat według zamówień zakupów, sprzedających itd. – tworzenie raportów sumujących aktywność sprzedających
Wypłaty wynagrodzeń	– sporządzenie i wydruk list płac według określonych kryteriów – zestawienia wynagrodzenia, podatku dochodowego, składek ubezpieczeniowych – porównanie zmian dotyczących płatności brutto, wysokości wynagrodzenia, stawek godzinowych – wyliczanie roboczogodzin – tworzenie zestawień ilustrujących nowych lub zwolnionych pracowników – raporty podsumowujące koszty związane z dodatkowymi płatnościami np. nadgodziny, premie
Analiza sprzedaży	– tworzenie raportów sprzedaży i rentowności według produktów, klientów

	– porównanie trendów sprzedaży poprzez zestawienie obecnych i poprzednich okresów – identyfikacja sprzedaży produktów o najwyższej wartości – zestawienie wszystkich danych sprzedażowych według klienta, produktu, regionu – porównanie bieżącej sprzedaży produktu ze sprzedażą w danym okresie – analiza bieżącej sprzedaży w stosunku do otwartych należności
Zarządzanie aktywami	– porównanie księgowanych wartości oraz znalezienie odchyłeń – zestawienie pozycji aktywów wyższych niż koszty – obliczanie kwot amortyzacji – analiza poszczególnych pozycji środków trwałych i ich wydajności – kalkulacje kwot wydatków i rezerw – analiza zysków i strat podczas procesu sprzedaży – podsumowanie aktywów według różnych kategorii i ponoszonych kosztów
Zarządzanie zamówieniami zakupów	– analiza różnych rodzajów zamówień zakupów – rozpoznanie duplikatów zamówień zakupów lub ich brak – zestawienie odchyleń cenowych oraz ilościowych według sprzedających i zamówień zakupów – raport informujący o częściowych wpłatach – podsumowanie płatności przez porównanie wymaganych wpłat z już otrzymanymi – analiza dotycząca opóźnionych wysyłek
Kontrola zamówień sprzedaży	– raport dotyczący zależności pomiędzy pozycjami wysłanymi a zamówionymi – analiza porównawcza dotycząca pozycji zamówionych według produktu, przedstawicieli sprzedaży, zamówień – zestawienie i porównanie otwartych zamówień i faktur według klientów – analizy przyczyn zaległości według klientów, pozycji, lokalizacji – uzgadnianie wszystkich księgowanych pozycji z zapasami magazynowymi – monitorowanie zysku przez kalkulację marż składników przed ich wysyłką – zestawienie zapotrzebowań na produkty według dat, produktów
Zobowiązania	– zestawienie kwot faktur z kwotami z zamówień zakupów – porównanie sum kwot faktur w ciągu roku w celu oszacowania nadpłat – identyfikacja odchyleń cen jednostkowych według sprzedawców, produktu, daty – podsumowanie faktur o największych kwotach według sprzedawców – uzgodnienie należności dla określonych sprzedających według zamówień zakupów – analiza miesięcznych wydatków i porównanie z zapłaconymi fakturami – tworzenie poleceń zapłaty według banku, okresu, produktu, sprzedających – wygenerowanie raportu zobowiązań według dostawców
Księga główna	– zestawienia porównawcze prowadzone na kontach według określonego porządku – wyszukiwanie dziennika według różnego okresu dla celów testowych i audytu – monitorowanie przeprowadzanych operacji na kontach – analizy dotyczące akcjonariuszy, kapitału – obliczenia stóp procentowych dla różnych okresów
Integracja systemów	– graficzne zestawienie wyciągów danych z raportów finansowych – przygotowanie i weryfikacja danych dla celów audytu zewnętrznego – tworzenie korespondencji na podstawie określonych kryteriów – automatyczne przeniesienie danych do arkuszy kalkulacyjnych

Źródło: (Szczepankiewicz, 2016, s. 353-355).

12. Wykorzystanie oprogramowania ACL podczas pozyskiwania danych

Analiza danych przez bardzo długi okres opierała się wyłącznie na metodach statystycznych. Oczywiście statystyka dawała możliwość na wyciągnięcie wniosków, ale przez to, że opierały się one na próbkowaniu i analizie niewielkiego odsetka wszystkich rekordów były one mocno uogólnione. Wynikało to nie tylko z niemożności zbadania większej ilości jednostek, ale także z ograniczonego dostępu do podstawowych narzędzi, np. arkusza kalkulacyjnego. Dlatego też ACL tak dobrze przyjął się w środowisku audytorskim. Jest to narzędzie, które pozwala na odczyt i analizę danych w każdej możliwej formie i pochodzących z dowolnego środowiska. Innym bardzo ważnym atutem tego oprogramowania jest możliwość jednoczesnego i nieograniczonego dostępu do wielu źródeł danych.

Do podstawowych funkcji jakie możemy wykonać przy wykorzystaniu aplikacji ACL zaliczyć można:

1. Wyszukiwanie informacji istotnych dla efektywnego podejmowania decyzji – całościowa analiza większych ilości danych, nieograniczona możliwość przetwarzania.
2. Dostęp do danych typu mainframe w oryginalnej postaci na komputerze pc – dostęp do danych poprzez aplikacje acl oraz acl server edition, możliwa wspólna praca obu systemów w sieci, w konfiguracji klient/serwer.
3. Zagwarantowanie integralności danych – dostęp do danych wyłącznie w formie do odczytu, co umożliwia odczyt danych wprost z plików produkcyjnych.
4. Przetwarzanie dowolnych typów danych – odczyt wszystkich formatów danych, również ze zbiorów typu cobol.
5. Błyskawiczne przetwarzanie plików o różnych rozmiarach – aplikacja acl w bardzo łatwy sposób analizuje pliki o rozmiarach wyrażonych w gb.

Dzięki wszechstronności aplikacji ACL, możliwe jest łączenie danych z różnych systemów celem konwersji, rozliczania i kontroli. Możliwe jest stworzenie wspólnego obrazu dla danych pochodzących z różnych rodzajów plików i taka analiza danych, jakby pochodziły one z jednego źródła.

13. Zastosowanie aplikacji ACL w pracy audytora

Każde działanie mające na celu przeprowadzenie analizy z wykorzystaniem aplikacji ACL rozpoczyna się od zaplanowania projektu, wygenerowania danych, dostępu do nich, weryfikacji, analizy oraz raportowania.

Główne fazy projektu analizy danych przy użyciu ACL to:

1. Planowanie projektu :

- wyznaczenie celu projektu w podejściu biznesowym i technicznym,
- określenie kroków niezbędnych do osiągnięcia zakładanych celów w odniesieniu do różnych faz.

2. Pozyskanie danych:

- uzyskanie fizycznego i logicznego dostępu do danych, poprzez określenie lokalizacji i formatu danych źródłowych.

3. Dostęp do danych w wykorzystaniem aplikacji ACL:

- dołączenie danych do projektu w postaci tabel definiujących, sposobu odczytu danych przez ACL.

4. Weryfikacja integralności danych:

- potwierdzenie, że dane są nienaruszone, tabela została stworzona we właściwy sposób,
- sprawdzenie unikalności, powiązań i wiarygodności danych.

5. Analiza danych:

- przeprowadzenie badań i analizy danych w celu znalezienia wyjątków.

6. Raportowanie wyników:

- stworzenie formalnej prezentacji wyników.

Za pomocą narzędzia ACL można zarządzać projektem analizy danych począwszy od pierwszej fazy–planowania projektu, a skończywszy na sporządzeniu raportu z przeprowadzonej weryfikacji danych systemowych.

Kolejnym etapem prac z ACL jest pisanie skryptów, czyli ciągu poleceń, który powinien być stosowany w sposób powtarzalny i automatyczny w ramach przyjętego projektu. Najpopularniejszym zastosowaniem skryptów jest:

- automatyzacja często występujących operacji i sekwencji poleceń,
- przeprowadzanie operacji niemożliwych do wykonania „ręcznie”,
- optymalizacja poleceń dla tej samej głównej tabeli.

Jednym z głównych zadań podczas analizy danych jest uzyskanie zapewnienia, że otrzymane dane są kompletne i prawidłowe. W tym celu można wykonać czynności sprawdzające poprawną liczbę rekordów, rzetelność danych poprzez zsumowanie rekordów, obliczenie sum pól oraz weryfikację danych. Kolejne czynności mające na celu przeprowadzenie analizy oparte są na takich operacjach jak:

- grupowanie danych,
- sprawdzenie sekwencji danych,

- eksporcie rekordów,
- sortowanie i indeksowanie tabel,
- analizowanie danych (tworzenie statystyk opisowych i statystyk zbiorczych dla pól numerycznych),
- praca z kilkoma tabelami poprzez zastosowanie relacji, łączenia tych tabel i ich scalania,
- próbkowanie przy zastosowaniu jednej z metod – próbkowanie ze stałym interwałem, losowym interwałem lub próbkowanie losowe.

Ostatnim etapem pracy z ACL jest raportowanie wyników analiz. Z pomocą tego narzędzia można tworzyć raporty oparte na widokach oraz sporządzać wykresy dla poleceń i widoków (Portal Innowacyjnego Transferu Wiedzy w Nauce. Narzędzia informatyczne wsparciem dla działań audytowych²).

Podsumowanie

W dzisiejszym środowisku biznesowym, częściowe analizy z wykorzystaniem próbek często pomijają znaczące wskaźniki ryzyka operacyjnego. Potrzeba wprowadzenia audytu wynikała z konieczności rozbudowania instrumentów kontrolnych i nadzorczych w celu wzmocnienia racjonalności, przejrzystości i odpowiedzialności za wszystkie działania podejmowane w sferze zarządzania i dysponowania majątkiem firmy. Instytucja audytu powołana została głównie w celu przywrócenia wiarygodności firm jako partnerów oraz wzmocnienia ich pozycji na rynku poprzez analizę oceny ryzyka wynikającej z prowadzonej działalności. Przeprowadzenie oceny rozwiązań informatycznych na odpowiednim etapie ich tworzenia może znacząco ograniczyć ryzyko przedsięwzięcia i zwiększyć jakość ostatecznego rozwiązania. Bez względu na rodzaj czy typ audytu wyniki prowadzonej analizy zawsze powinny być miarodajne i jednoznaczne.

Streszczenie

Słowa kluczowe: systemy komputerowe, audyt wewnętrzny, kontrola aplikacji

Systemy komputerowe wspomagające pracę audytorów (CAAT's) to dział oprogramowania, który na świecie szybko się rozwija. Samo jego wykorzystanie do

² . Pobrane z http://oldstr.skg.pl/doc/artuku%C5%82_ACL.pdf 23 kwietnia 2019).

automatyzacji procesów kontroli i audytu nie jest niczym nowym, zwłaszcza gdy bierze się pod uwagę podstawowe oprogramowania biurowe. Obecnie audytorzy sięgają po narzędzia wyspecjalizowane, wykorzystujące oprogramowanie do analizy statystycznej. Systemy CAAT's analizują bowiem duże zasoby danych finansowych, wyszukując wszelkie odstępstwa. Nie jest to wrywkowe sprawdzenie, a pełen przegląd i analiza wszystkich dokonanych transakcji. Nowoczesne systemy CAAT's mogą analizować dane z dowolnych platform i systemów biznesowych. Przykładem tego może być oprogramowanie ACL, które dzięki swoim funkcjom tak dobrze przyjęło się w środowisku audytorów, kontrolerów i analityków. W dzisiejszych czasach spójne wykorzystywanie odpowiednich narzędzi komputerowych to klucz do zakończonego sukcesem audytu.

The use of computer tools in the audit

Keywords: computer systems, internal audit, application control

Summary

Auditor Support Computer Systems (CAAT's) is a software division that is growing rapidly around the world. Its very use to automate control and audit processes is nothing new, especially when it comes to basic office software. Currently, auditors use specialized tools that use software for statistical analysis. CAAT's systems analyze large resources of financial data, looking for any deviations. It is not a random check, but a full review and analysis of all transactions made. Modern CAAT's systems can analyze data from any platforms and business systems. An example of this can be the ACL software, which thanks to its functions has been so well received in the environment of auditors, controllers and analysts. Nowadays, the consistent use of appropriate computer tools is the key to a successful audit.

Bibliografia

1. Czerwiński K. (2005), Audyt wewnętrzny. Warszawa: InfoAudit Sp. z o.o.
2. Forystek M. (2005). Audyt informatyczny. Warszawa: InfoAudit Sp. z o.o.
3. Gabrusewicz W. (2010). Audyt sprawozdań finansowych. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.
4. Kiziukiewicz T. (2013). Audyt wewnętrzny w strukturze kontroli zarządczej. Warszawa Difin.

5. Szczepankiewicz, E. I. (2016). Audyt kontroli wewnętrznej rachunkowości w środowisku informatycznym. Warszawa: Difin.
6. Portal Innowacyjnego Transferu Wiedzy w Nauce. Narzędzia informatyczne wsparciem dla działań audytowych. Pobrane z http://oldstr.skg.pl/doc/artuku%C5%82_ACL.pdf 23 kwietnia 2019.

2. Audyt wewnętrzny gospodarowania i prowadzenia spraw związanych z Zakładowym Funduszem Świadczeń Socjalnych na przykładzie jednostki budżetowej³

Wstęp

Celem rozważań jest ocena celowości i gospodarowania środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w jednostce budżetowej oraz przeprowadzenie zadania audytowego w tym zakresie za rok 2018. W szczególności ocenie poddano legalność gromadzenia i wydatkowania środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, zwanego również „Funduszem” lub „ZFŚS”, oraz legalności i kompletności procedur stosowanych przy dystrybucji świadczeń z Funduszu. Przybliżenie zakresu działalności jednostki jej charakterystykę oraz strukturę zatrudnienia i działalności statutowej.

1. Naliczanie, tworzenie oraz odpowiedzialność związana z ZFŚS

W Polsce zasady tworzenia i gospodarowania funduszem świadczeń socjalnych reguluje ustawa o Zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z dnia 4 marca 1994 r. (Dz.U. z 2017 r., poz. 2191 z późn. zm.). Zgodnie z tą ustawą jednostki sektora finansów publicznych, mają obowiązek tworzenia Funduszu bez względu na liczbę zatrudnionych pracowników. Ponadto jednym z podstawowych powinności pracodawcy wobec pracownika wskazanych w art. 16 i art. 94 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz.U. 2018 r., poz. 108 z późn. zm.) jest zaspokajanie bytowych, socjalnych i kulturowych potrzeb pracowników.

Na podstawie wyżej wymienionych przepisów pracodawca w miarę posiadanych środków powinien zaspokajać socjalne potrzeby pracowników, opierając się na prowadzonej działalności. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 18.02.2016 r. (SN II UK 37/15) wskazał, iż prawo nie definiuje pojęcia „cel socjalny”, dlatego wydaje się właściwe ustalenie jego treści przy uwzględnieniu pojęcia „działalności socjalnej”, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy o ZFŚS, zauważając, że już samo świadczenie przez pracodawców, z ustanowionego przez nich funduszu, usług na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, opieki nad dziećmi, udzielanie pomocy materialnej, a także

³ Katarzyna Delikowska absolwentka studiów podyplomowych „Audyt wewnętrzny w jednostkach sektora finansów publicznych” Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu.

zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe, pochłania pojęcie działań socjalnych, społecznych, zbiorowych, ogólnodostępnych dla uprawnionych, ulgowych, czy darmowych.

Ustawa o ZFŚS zawiera ogólny wykaz rodzajów działalności socjalnej, jednocześnie nakłada obowiązek wydania regulaminu zakładowego funduszu świadczeń socjalnych przez pracodawcę w celu uszczegółowienia zasad i warunków korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu z jednoczesnym wskazaniem celów i rodzajów działalności socjalnej. Dodatkowo art. 8 ust. 2 ustawy o ZFŚS w związku z art. 27 ust 1 albo z art. 30 ust. 5 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1881) nakłada na pracodawcę obowiązek uzgodnienia regulaminu z zakładową organizacją związkową albo jeżeli u pracodawcy działa więcej niż jeden związek zawodowy samodzielnie, po rozpatrzeniu odrębnych stanowisk organizacji związkowych, w sytuacji braku ich wspólnego stanowiska w tej sprawie. Pracodawca, u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa, uzgadnia regulamin z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów.

Zgodnie z art. 5 ustawy o ZFŚS Fundusz tworzy się z corocznego odpisu podstawowego. W myśl art. 7 ust. 1 ustawy o ZFŚS, pracodawca zwiększa środki Funduszu m.in. o wpływy z opłat pobieranych od osób i jednostek organizacyjnych korzystających z działalności socjalnej, darowizny czy zapisy osób fizycznych i prawnych, odsetki od środków Funduszu, wpływy z oprocentowania pożyczek udzielonych na cele mieszkaniowe. Odpisy i zwiększenia tworzą jeden fundusz w jednostce budżetowej.

Środki Funduszu pracodawca gromadzi na odrębnym rachunku bankowym. Odpis podstawowy pracodawca przekazuje na wydzielony rachunek bankowy funduszu w złotych i groszach, bez zaokrąglania do pełnego złotego, w terminie wskazanym w art. 6 ust. 2 ustawy o ZFŚS tj. „do dnia 30 września tego roku, z tym że w terminie do dnia 31 maja tego roku przekazuje kwotę stanowiącą co najmniej 75 %”. Odpisy na ZFŚS dokonywane są corocznie, a niewykorzystane w danym roku kalendarzowym przechodzą na rok następny.

Dokonując odpisu w jednostce budżetowej należy uwzględnić emerytów i rencistów, którzy odeszli na rentę lub emeryturę z danej jednostki (bez względu na pobierane aktualnie świadczenia).

Fundusz tworzy się z corocznego odpisu podstawowego, naliczanego w stosunku do przeciętnej liczby zatrudnionych. Wysokość odpisu podstawowego wynosi na jednego zatrudnionego 37,5% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej w roku poprzednim lub w drugim półroczu roku poprzedniego, jeżeli przeciętne wynagrodzenie z tego okresu stanowiło wyższą kwotę. W 2018 r. przez przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej należy rozumieć przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce

narodowej w drugim półroczu 2013 r. ogłoszone przez Prezesa GUS. Wynagrodzenie to wynosi 3278,14 zł. w związku z powyższym na jednego zatrudnionego w tzw. Normalnych warunkach pracy odpis obligatoryjny wynosi 1229,30 zł. natomiast wysokość odpisu na każdego emeryta i rencistę, nad którym jednostka sprawuje opieką 6,25% kwoty bazowej co daje 204,88 zł.

Przy obliczaniu przeciętnej planowanej w danym roku kalendarzowym liczby osób zatrudnionych należy wziąć pod uwagę pracowników w rozumieniu ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. 2018 r., poz. 108 z późn. zm.), czyli osoby zatrudnione na czas określony, nieokreślony, na umowę o pracę, na podstawie powołania, mianowania, wyboru, spółdzielczej umowy o pracę, w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy oraz pracowników:

- przebywających na urloпах wychowawczych, macierzyńskich, zdrowotnych;
- zatrudnionych na zastępstwo;
- zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych;
- osoby wykonujące pracę nakładczą.

Ponadto do obliczenia przeciętnej liczby zatrudnionych w danym roku kalendarzowym niezbędne jest ustalenie przeciętnej liczby zatrudnionych w poszczególnych miesiącach. Przepisy nie wskazują sposobu w jaki należy tego dokonać. W praktyce w jednostkach oświatowych najczęściej stosuje się jedną z metod statystycznych zawartą w objaśnieniach do sprawozdań statystycznych (Z-03 lub Z-06), tj. metodę średniej arytmetycznej która polega na zsumowaniu dziennych stanów zatrudnienia w miesiącu i podzieleniu tej sumy przez liczbę dni w miesiącu.

Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w każdej jednostce tworzony jest z corocznego odpisu podstawowego, naliczanego w oparciu o planowany przeciętny stan zatrudnienia na dany rok. Jeżeli wielkość zatrudnienia w ciągu roku ulega zmianie w stosunku do przeciętnego planowanego zatrudnienia, obowiązkiem pracodawcy na koniec roku kalendarzowego jest porównanie planowanego stanu zatrudnienia z faktyczną liczbą etatów i dokonanie stosownej korekty odpisu na dzień 31 grudnia. W większości jednostek budżetowych mamy do czynienia ze zmianą stanu zatrudnienia, który wynika chociażby z ruchami kadrowymi w związku z przejściem na emeryturę, lub zmianą pracy przez pracowników.

Jeżeli na koniec roku kalendarzowego faktyczna liczba zatrudnionych jest wyższa od planowanej pracodawca dokonuje uzupełnienia odpisu i środków przekazanych na wyodrębniony rachunek bankowy ZFŚS. W przypadku faktycznej liczby zatrudnionych niższej od planowanej prawidłowe jest dokonanie zwrotu na konto budżetu, choć praktyką jest

pozostawienie nadpłaty na rachunku ZFŚS i ujęcie kwoty w ustaleniu wysokości odpisu przekazywanej na rachunek ZFŚS w roku następnym.

Nieprzestrzeganie ustawy o ZFŚS jest wykroczeniem z art. 12 a tej ustawy. Zgodnie z tym unormowaniem ten, kto będąc pracodawcą lub będąc odpowiedzialnym, w imieniu pracodawcy, za wykonywanie przepisów ustawy nie wykonuje ich albo podejmuje działania z nimi niezgodne, popełnia wykroczenie podlegające karze grzywny. W sprawach o te naruszenia orzeka się na podstawie wniosku złożonego przez właściwy organ Państwowej Inspekcji Pracy. Do oceny popełnionych czynów stosuje się zasady odpowiedzialności ustalone w części ogólnej ustawy z 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń. Odpowiedzialność co do zasady jest ponoszona za działania zawinione. Wykroczenie można popełnić zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie. Wykroczenie umyślne jest wtedy gdy:

- sprawca ma zamiar popełnienia czynu zabronionego, czyli chce go popełnić (zamiar bezpośredni),
- sprawca nie ma zamiaru popełnienia wykroczenia, ale przewidując możliwość jego popełnienia godzi się na to (zamiar ewentualny).

Natomiast do przekroczenia z winy nieumyślnej dochodzi wtedy, gdy sprawca, nie mając zamiaru jego popełnienia, popełnia je na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że możliwość popełnienia tego czynu przewidywał lub mógł przewidzieć. Aby wykazać winę sprawcy należy wskazać, że w sytuacji w jakiej się znalazł, obiektywnie rzecz biorąc miała możliwość zachowania się zgodnie z obowiązującym prawem.

2. Zasady wydatkowania i gospodarowania środkami funduszu socjalnego

Zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń za finansowanych z funduszu socjalnego oraz zasady przyznawania środków na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej, określa pracodawca w regulaminie funduszu świadczeń socjalnych. Pracodawca na podstawie ustawy i wydanego zgodnie z nią regulaminu ma prawo zbierać informacje o sytuacji materialno – życiowej uprawnionej osoby, aby przyznać jej świadczenie, a odmowa udostępnienia przez pracownika wymaganych przez regulamin danych może skutkować odmową udzielenia pomocy.

Środki wypłacane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych co do zasady korzystają do 1000,00 zł ze zwolnienia od podatku dochodowego, natomiast w kwocie wyższej podlegają opodatkowaniu na zasadach ogólnych. Odpowiedzialność za pobór zaliczek na podatek dochodowy od wypłacanych świadczeń, w tym finansowanych z ZFŚS określa szczegółowo ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. 1997 Nr 137

poz. 926 z późn. zm.) zgodnie z nią podatnik nie ponosi odpowiedzialności z tytułu zaniżenia lub nieujawnienia przez płatnika podstawy opodatkowania m. in. przychodów ze stosunku pracy, z działalności wykonywanej osobiście czy praw majątkowych, do wysokości zaliczki, do której pobierania obowiązany jest płatnik. Nie ma też znaczenia, kto spowodował zaniżenie podstawy naliczenia zaliczek na podatek, za błędy w podatku i zaliczkach za podatek zawsze odpowiada płatnik, chyba że organ podatkowy w wydanej decyzji, o odpowiedzialności podatnika stwierdzi, że podatek nie został pobrany z winy podatnika. W praktyce oznacza to, że nawet wprowadzenie pracodawcy w błąd, w tym zakresie przez podatnika, nie spowoduje, że poniesie on konsekwencje. W przypadku gdy zaliczka na podatek dochodowy nie zostanie pobrana za względu na zaniżenie lub nieujawnienie przez płatnika podstawy opodatkowania, organ podatkowy wyegzekwuje zapłatę zaległości wraz z odsetkami za zwłokę tylko od płatnika. Mówiąc ogólnie zmiany w obszarze odpowiedzialności za pobór zaliczek na podatek zmniejszyły odpowiedzialność podatnika za nieprawidłowo pobrane zaliczki na podatek, co spowodowało automatycznie zwiększenie odpowiedzialności płatnika w tym zakresie, przypadku jednostek budżetowych kierownika takiej jednostki. Przychody pracownika z tytułu świadczeń otrzymywanych z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych należy traktować jako przychody ze stosunku pracy i wykazywać je w informacji PIT – 11, jako należność ze stosunku pracy. Występuje jeszcze katalog świadczeń socjalnych zwolnionych z podatku dochodowego w innych przedziałach kwotowych. Należy do nich między innymi zapomoga w związku z długotrwałą chorobą zarówno pracownika, emeryta czy rencisty, jak i ich członków rodzin, a także innych osób, jeśli regulamin ZFŚS przewiduje zapomogi w związku z chorobą tych osób. Zapomoga taka korzysta ze zwolnienia od podatku do kwoty 2 280,00 zł.

Ustawa o ZFŚS nie zawiera katalogu wydatków, których pracodawca nie powinien finansować ze środków funduszu, wymienia jedynie wydatki, jakie mogą być finansowane z tego funduszu. Zatem należy przyjąć, że każdy wydatek poniesiony przez pracodawcę, ze środków ZFŚS a nie wymieniony w ustawie będzie wydatkiem z nią niezgodnym i może wiązać się z różnymi konsekwencjami dla pracodawcy. Na przykład brak możliwości zaliczenia w ciężar kosztów uzyskania przychodów dla pracodawcy będącego podatnikiem podatku dochodowego, zarzut naruszenia dyscypliny finansowej dla pracodawcy należącego do sektora budżetowego, obowiązek zwrotu funduszowi środków wydatkowanych niezgodnie z ustawą jeśli z takim roszczeniem wystąpi na przykład związek zawodowy. Jako przykład takich wydatków można wymienić np.

- finansowanie lub dopłata do świadczeń zdrowotnych dla pracowników takich jak szczepienie przeciwko grypie, usługi stomatologiczne czy różnego rodzaju badań lekarskich,
- finansowanie lub dopłata do doksztalcania pracowników,
- finansowanie lub dopłata do różnego rodzaju imprez okolicznościowych związanych itp. z Dniem Kobiet, Dniem Nauczyciela, odejściem pracownika na emeryturę itp.,
- zakup wieńców, wiązanek, czy nekrologów,
- opłaty i prowizje pobierane przez bank za prowadzenie wyodrębnionego rachunku środków Funduszu,
- finansowanie lub dopłata do przyzakładowego żywienia.

Podane powyżej wydatki nie są zamkniętym katalogiem wydatków niezgodnych z ustawą, lecz jedynie przykładem takich wydatków, co oznacza, że mogą też wystąpić jeszcze inne, które nie zostały wymienione a ich celowość nie mieści się w ustawie o ZFŚS.

Świadczenia z funduszu powinny być przyznawane osobom faktycznie potrzebującym wsparcia i pomocy socjalnej. Nie można przydzielać świadczeń po równo każdemu pracownikowi bez względu na jego dochody, ponad to należy brać pod uwagę dochód przypadający na jednego członka rodziny – nie tylko na danego pracownika. Ustawodawca nie określił sposobu uzyskania przez pracodawcę potrzebnych informacji, w związku z tym to pracodawca sam decyduje o sposobie zdobywania takich danych. W regulaminie wewnętrznym ZFŚS powinno się zawrzeć zapis o tym, w jakiej formie należy przekazać pracodawcy informacje o dochodach na potrzeby przyznania środków z ZFŚS.

Należy zauważyć, że na mocy art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2016 r., poz. 922 z późn. zm.) pozyskanie oraz wykorzystywanie takich danych jest możliwe, gdy jest to niezbędne dla zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa. Zatem, w celu prawidłowego naliczenia odpisu kierownik jednostki powinien zwrócić się pisemnie do emerytów i rencistów o przedstawienie odpowiednich danych dotyczących wysokości pobieranych przez nich emerytur, rent, czy też innych świadczeń obligatoryjnych np. kopi odcinka emerytury czy deklaracji PIT za poprzedni rok. Mogą to być również oświadczenia pracowników o dochodach osiągniętych na członka rodziny, czy też oświadczenie emeryta lub rencisty o wysokości pobieranych świadczeń. Dane osobowe pozyskane na potrzeby ZFŚS powinny być przechowywane przez pracodawcę przez okres nie dłuższy niż jest to niezbędne do przyznania ulgowej usługi i świadczenia oraz dopłaty z funduszu czy też ustalenia ich

wysokości, a także przez okres dochodzenia do nich praw i roszczeń. Pracodawca powinien także dokonywać systematycznego przeglądu danych osobowych w celu ustalenia, które dane osobowe są niezbędne do ich dalszego przechowywania oraz usuwać te dane, których dalsze przechowywanie jest zbędne.

4. Charakterystyka jednostki i jej zatrudnienia

Badana jednostka budżetowa jest aparatem pomocniczym wojewody służącą do realizacji zadań oświatowych, jest państwową jednostką budżetową wchodzącą w skład zespolonej administracji rządowej, jako wyodrębniona jednostka organizacyjna. Jednostka jest aparatem pomocniczym jej kierownika służącym do wykonywania przez niego zadań wynikających z różnych przepisów w szczególności z ustawy: - „Prawo Oświatowe” „Karta Nauczyciela”. W ramach swojej działalności jednostka w szczególności sprawuje nadzór pedagogiczny nad publicznymi i niepublicznymi szkołami, przedszkolami oraz innymi placówkami kształcenia i doskonalenia uczniów i nauczycieli, wydaje decyzje administracyjne, postanowienia oraz opinie w sprawach określonych ustawowo, wykonuje różnego rodzaju zadania organów wyższego stopnia, w rozumieniu przepisów Kodeksu administracyjnego. Do zadań jednostki należy również współdziałanie z radami oświatowymi działającymi przy jednostkach samorządu terytorialnego, realizowanie polityki oświatowej państwa, a przede wszystkim opracowuje programy wykorzystania środków na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli, organizowanie olimpiad, zawodów, konkursów, turniejów, przeglądów oraz innych form współzawodnictwa, współdziałanie z Okręgową Komisją Egzaminacyjną, opiniowanie planów pracy publicznych placówek doskonalenia nauczycieli, z wyjątkiem placówek prowadzonych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, ministra właściwego do spraw rolnictwa i ministra właściwego do spraw zdrowia.

Dla realizacji tej misji, wyznacza się w rocznej perspektywie cele i zadania. Cele i zadania określa się jasno, wskazując komórki organizacyjne lub osoby zarządzające lub pracowników odpowiedzialnych bezpośrednio za ich wykonanie oraz zasoby przeznaczone do ich realizacji. Cele i zadania określa się w planie działalności jednostki. Wykonanie celów i zadań monitoruje się za pomocą wyznaczonych mierników. Ocena realizacji celów i zadań jest przeprowadzana z uwzględnieniem kryterium oszczędności, efektywności i skuteczności.

W celu monitorowania wykonywania celów i zadań, osoby zarządzające odpowiedzialne za ich realizację zobowiązane są do sporządzania raportu z wykonania celów i

zadań. Pozostali pracownicy zobowiązani są do udzielania wyjaśnień niezbędnych do sporządzenia raportu.

W ramach prowadzonej działalności w jednostce utworzono następujące komórki organizacyjne oraz stanowiska pracy:

1. Wydział Nadzoru pedagogicznego, w skład którego wchodzi:
 - a) Terenowy Zespół w Międzyrzeczu – 2 osoby,
 - b) Terenowy Zespół w Sulęcinie – 2 osoby,
 - c) Terenowy Zespół w Żarach – 4 osoby,
 - d) Wydział nadzoru w Gorzowie Wlkp. -15 osób,
2. Wydział Rozwoju Edukacji – 15 osób,
3. Zespół Obsługi informatycznej – 2 osoby,
4. Zespół finansowo – księgowy – 3 osoby,
5. Zespół obsługi prawnej – 2 osoby.
6. Stanowisko do spraw obrony – 1 osoba,
7. Delegatura w Zielonej Górze – 15 osób

W jednostce dba się, aby osoby zarządzające i pracownicy posiadali wiedzę, umiejętności i doświadczenie pozwalające skutecznie i efektywnie wypełniać powierzone zadania.

Osoby zarządzające i pracownicy powinni być świadomi wartości etycznych obowiązujących w jednostce oraz przestrzegać ich przy wykonywaniu powierzonych zadań.

Łącznie w roku 2018 było zatrudnionych 61 osób na różnych szczeblach hierarchii w różnych komórkach organizacyjnych. Dodatkowo w latach poprzednich przeszło z opisywanej jednostki na emeryturę 24 osób. Do korzystania z zasobów funduszu są uprawnieni w jednostce nie tylko pracownicy i ich rodziny ale również emeryci i renciści – byli pracownicy zakładu pracy i ich rodziny. Mogą oni korzystać ze świadczeń stosownie do sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej, według kryteriów określonych w regulaminie.

Prawidłowość wydatkowania środków ZFŚS, tak jak ponoszenia wszystkich innych wydatków ze środków publicznych, jest na bieżąco nadzorowana w ramach procedur kontroli zarządczej. Procedury te ustala kierownik jednostki. Obejmują one przede wszystkim kontrolę wstępną prawidłowości wykonywanych operacji gospodarczych i finansowych, w aspektach merytorycznym, formalnym i rachunkowym.

5. Regulamin wewnętrzny jednostki budżetowej w sprawie ZFŚS jako narzędzie wspomagające dysponowanie środkami tego funduszu

Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych u jednostce budżetowej określa zasady tworzenia Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej. Regulamin oraz zatwierdzony przez pracodawcę preliminarz Funduszu – zestawienie planowanych dochodów i wydatków opracowywany jest na każdy rok kalendarzowy. Zgodnie z regulaminem Fundusz tworzy się z corocznego odpisu podstawowego, naliczanego w stosunku do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym roku kalendarzowym. Wysokość odpisu podstawowego wynosi na jednego zatrudnionego 37,5% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w roku poprzednim lub w drugim półroczu roku poprzedniego, jeżeli przeciętne wynagrodzenie z tego okresu stanowiło kwotę wyższą. Na każdego emeryta i rencistę, nad którym jednostka sprawuje opiekę socjalną, wysokość odpisu zwiększa się o 6,25% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Środki Funduszu zwiększa się o wpływy z opłat pobieranych od osób i jednostek organizacyjnych korzystających z działalności socjalnej, darowizny oraz zapisy osób fizycznych i prawnych, odsetki od środków Funduszu, wpływy z oprocentowania pożyczek udzielonych na cele mieszkaniowe, wierzytelności likwidowanych zakładowych funduszy socjalnego i mieszkaniowego, przychody z tytułu sprzedaży, dzierżawy i likwidacji środków trwałych służących działalności socjalnej, w części nieprzeznaczonej na utrzymanie lub odtworzenie zakładowych obiektów socjalnych, przychody z tytułu sprzedaży i likwidacji zakładowych domów i lokali mieszkalnych, w części nieprzeznaczonej na utrzymanie pozostałych zakładowych zasobów mieszkaniowych. Zarządzanie środkami Funduszu należy do kompetencji pracodawcy. Środki Funduszu gromadzone są na odrębnym rachunku bankowym. Środki Funduszu niewykorzystane w danym roku kalendarzowym przechodzą na rok następny. Osobami uprawnionymi do korzystania ze świadczeń Funduszu są pracownicy jednostki zatrudnieni na podstawie umowy o pracę (na czas określony i nieokreślony) w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy, pracownicy przebywający na urlopach wychowawczych, emeryci i renciści – byli pracownicy, tzn. osoby, dla których jednostka stanowią ostatnie miejsce pracy i które nie pozostają w stosunku pracy, członkowie rodzin wyżej wymienionych osób.

Środki Funduszu przeznacza się na finansowanie:

1. Wypoczynku w formie:

- a) dopłat do zorganizowanego wypoczynku dla dzieci i młodzieży do lat 18 w formie wczasów, kolonii, obozów i zimowisk itp., trwających co najmniej 5 dni,

organizowanych lub zakupionych przez pracodawcę lub indywidualnie przez osoby uprawnione,

- b) dopłat do wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie przez osoby uprawnione,
- c) dopłat do wypoczynku w formie zorganizowanych wczasów profilaktyczno - leczniczych, zakupionych indywidualnie przez osoby uprawnione

2. Zorganizowanej działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej oraz innej w formie:

- a) dopłat do biletów wstępu m.in. do kin, teatrów, na występy estradowe, koncerty, wystawy, imprezy sportowe i rekreacyjne,
- b) dopłat do karnetów na zajęcia rekreacyjne,
- c) zorganizowanych przez pracodawcę imprez turystycznych, kulturalnych, sportowych i oświatowych lub dopłat do nich;

3. Pomocy rzeczowej i pieniężnej dla pracowników, emerytów i rencistów, w szczególności dla osób uprawnionych, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, rodzinnej lub materialnej w formie:

- a) zapomóg dla osób uprawnionych, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, rodzinnej lub materialnej,
- b) zakupu paczek świątecznych dla dzieci pracowników (do ukończenia szkoły podstawowej) z okazji Świąt Bożego Narodzenia,
- c) pozostałej pomocy rzeczowej lub pieniężnej;

4. Pomocy na cele mieszkaniowe w formie pożyczek udzielanych pracownikom, emerytom i rencistom w związku z:

- a) nabyciem na własność lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego, a także nabyciem spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego;
- b) budową domu jednorodzinnego,
- c) dopłatą przy zamianie lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego,
- d) adaptacją pomieszczeń na cele mieszkaniowe,
- e) remontem lub modernizacją lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego.

Z dopłat do wypoczynku, osoby uprawnione mogą korzystać raz w roku. Z pomocy rzeczowej i pieniężnej, osoby uprawnione mogą korzystać raz w roku. W wypadkach szczególnie uzasadnionych z pomocy rzeczowej i pieniężnej, osoby uprawnione mogą korzystać częściej niż raz w roku. Pożyczka na cele mieszkaniowe, może być udzielona po całkowitej spłacie uprzednio zaciągniętej pożyczki na ten cel, nie częściej niż raz na trzy lata.

Nie udziela się na ten sam cel kolejnej pożyczki na cele mieszkaniowe, jeżeli miałyby dotyczyć tego samego lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego. W szczególnie uzasadnionych przypadkach pożyczka na cele mieszkaniowe, może być udzielona przed całkowitą spłatą uprzednio zaciągniętej pożyczki i bez zachowania trzyletniego okresu. Świadczenia ze środków Funduszu, są przyznawane na wniosek pracownika i mają charakter uznaniowy. Świadczenia ze środków Funduszu, są przyznawane również na wniosek emeryta lub rencisty i mają charakter uznaniowy. Do wniosku należy załączyć oświadczenie o dochodach w przypadku świadczeń na zorganizowanej formy wypoczynku dla dzieci i młodzieży, zaświadczenie organizatora wypoczynku potwierdzające zakwalifikowanie dziecka i wskazujące pełną nazwę organizatora oraz numer jego rachunku bankowego, na który powinna być dokonana zapłata za wypoczynek lub dokument potwierdzający pobyt dziecka na zorganizowanym wypoczynku oraz rachunki lub faktury dokumentujące poniesione koszty pobytu. W przypadku świadczeń, o charakterze kulturowym dowód zakupu usługi, w przypadku świadczeń, z tytułu trudnej sytuacji rzeczowej dokumenty potwierdzające odpowiednio: trudną sytuację życiową, trudną sytuację rodzinną lub materialną osoby uprawnionej (np. zaświadczenie lekarza o długotrwałej chorobie), a także rachunki lub faktury dokumentujące koszty z tym związane (w przypadku długotrwałej choroby nie jest konieczne przedstawienie tych rachunków lub faktur), w przypadku pożyczki na cele mieszkaniowe dokument, z którego wynika prawo własności lub prawo spółdzielcze pracownika, emeryta, rencisty lub ich współmałżonków do lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego, pozwolenie na budowę domu jednorodzinnego, zaświadczenie odpowiedniej instytucji o wysokości ustalonej kaucji, pozwolenie na wykonanie adaptacji pomieszczeń na cele mieszkaniowe.

Przyznawanie oraz wysokość świadczeń ze środków Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osób uprawnionych. Podstawę do ustalenia świadczeń stanowi oświadczenie o średnim miesięcznym dochodzie przypadającym na osobę pozostającą we wspólnym gospodarstwie domowym. Przez średni miesięczny dochód rozumie się łącznie wszelkie dochody osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, ustalone na podstawie ostatniego zeznania o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) w roku podatkowym oraz inne nieujęte w tym zeznaniu, podzielone przez liczbę osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, a następnie podzielone przez dwanaście. Osoba uprawniona, która zrezygnuje z podania w oświadczeniu wysokości średniego dochodu przypadającego na osobę pozostającą we wspólnym gospodarstwie domowym, otrzyma świadczenie według najniższej stawki. Podanie fałszywych danych w oświadczeniu skutkuje pozbawieniem osoby uprawnionej świadczeń przewidzianych w Regulaminie na okres 2 lat, a

przyznane świadczenia podlegają natychmiastowemu zwrotowi. Wzór oświadczenia stanowi załącznik do regulaminu. Pracodawca powołuje Komisję Socjalną. Komisja socjalna przyjmuje i opiniuje wnioski osób uprawnionych, grupy pracowników a także inicjatywy pracodawcy, o przyznanie świadczeń z Funduszu. W skład Komisji Socjalnej wchodzi pracownicy. Komisja Socjalna ustala regulamin swojej działalności, który podlega zatwierdzeniu przez pracodawcę. Oprocentowanie pożyczki na cele mieszkaniowe w skali roku wynosi 2,5%. Maksymalny okres spłaty pożyczki na cele mieszkaniowe ustala się na 48 miesięcy. Krótszy okres spłaty będzie rozpatrywany indywidualnie. Maksymalny okres spłaty pożyczki, udzielanej pracownikowi zatrudnionemu na czas określony, nie może przekraczać terminu wygaśnięcia umowy o pracę tego pracownika. Ustalone w umowie wysokości rat pożyczki będą regulowane z bieżącego wynagrodzenia za pracę pożyczkobiorcy. Osoba niebędąca pracownikiem jednostki na przykład emeryt lub były pracownik spłaca raty pożyczki przelewem na konto wyodrębnionego rachunku funduszu. Spłata ustalonych rat pożyczki następuje od następnego miesiąca po dacie podpisania umowy. Od nieterminowych spłat pożyczek nalicza się odsetki ustawowe. Odsetki za nieterminową spłatę pożyczek, nie nalicza się, jeżeli ich wysokość nie przekraczałaby trzykrotności wartości opłaty pobieranej przez operatora wyznaczonego 6 w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. Prawo pocztowe (Dz. U. z 2012 r. poz. 1529, z późn. zm.), za traktowanie przesyłki listowej jako przesyłki poleconej. Wzór umowy pożyczki na cele mieszkaniowe stanowi załącznik do Regulaminu. W wyjątkowej sytuacji losowej lub materialnej pożyczkobiorca może się ubiegać o zawieszenie spłaty pożyczki na okres do pół roku, rozłożenie spłaty na mniejsze raty, umorzenie niespłaconej pożyczki w całości lub części. Wniosek o modyfikację lub umorzenie rat pożyczki składa pożyczkobiorca, a w przypadku śmierci pożyczkobiorcy członek jego najbliższej rodziny.

Do 31 stycznia każdego roku Główny Księgowy jednostki przedkłada pracodawcy informację o stanie środków na koncie Funduszu na koniec ubiegłego roku oraz o wysokości przewidywanego Funduszu do wykorzystania w bieżącym roku. W tym samym terminie Komisja Socjalna przedkłada pracodawcy sprawozdanie merytoryczne z wykonania Funduszu. Wszelkich zmian w Regulaminie oraz w załącznikach dokonuje pracodawca po uzgodnieniu z Komisją Socjalną. Ewidencję przyznanych świadczeń prowadzi wyznaczony przez pracodawcę pracownik. W zakresie nieuregulowanym Regulaminem mają zastosowanie przepisy Prawa Pracy.

6. Gospodarka finansowa ZFŚS w roku 2018

W styczniu 2018 roku jednostka budżetowa dokonała odpisu na Zakładowy Fundusz Świadczeń socjalnych w kwocie 79 910,52 zł według zaplanowanego zatrudnienia na rok 2018 dokonano przeliczenia w następujący sposób:

- 61 osób pracujących x 1229,40 = 74 993,40 zł oraz
- 24 emerytów x 204,88 zł = 4917,12 zł,

takie też środki zostały przebrane na wyodrębniony rachunek tego Funduszu oraz zaplanowano środki jakie będą do dyspozycji w roku 2018 (tabela nr 1). Stan środków 1 stycznia 2018 roku na rachunku Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych wznosił 13 652,00 zł. Zaplanowana ilość spłaconych pożyczek to iloczyn pożyczkobiorców i raty pożyczki, łącznie przewidywany stan środków do dyspozycji w roku 2018 opiewał na kwotę 95 737,52 zł.

Tabela nr 1 planowane dochody ZFŚS na rok 2018

	Treść	Kwota
1	Stan środków pieniężnych na rachunku bankowym na dzień 01.01.2018	13 652,00 zł
2	Wpływy z odpisu	79 910,52 zł
3	Przewidywana spłata pożyczek mieszkaniowych	2175,00 zł
4	Przewidywany stan środków ZFŚS do dyspozycji na rok 2018	95 737,52 zł

Źródło: opracowanie własne

Fundusz w jednostce tworzy się z corocznego odpisu podstawowego, naliczonego do przeciętnej liczby zatrudnionych. Podstawę naliczenia odpisu za Fundusz stanowi przeciętna planowana w danym roku kalendarzowym liczba osób zatrudnionych u w jednostce, skorygowana w końcu roku do faktycznej i przeciętnej liczby osób zatrudnionych, obejmująca pracowników zatrudnionych w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy (po przeliczeniu na pełen wymiar czasu pracy). Odpis ustala się metodą średnią arytmetyczną za pomocą której oblicza się średnie zatrudnienie w miesiącu. W styczniu zaplanowano zatrudnienie na poziomie grudnia zeszłego roku i w ten sposób został naliczony fundusz. Do 31 maja bieżącego roku na wyodrębniony rachunek zostało przekazane 75% kwoty podstawowej i pozostałą część przebrano 30 września 2018 r. w grudniu dokonano ponownej analizy zatrudnienia (tabela nr 2) oraz emerytów objętych opieką socjalną (tabela nr 3) i dokonano przeliczenia do stanu faktycznego, w wyniku czego jednostka dokonała korekty odpisu na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

Tabela nr 2. Faktyczny stan zatrudnienia na koniec roku 2018

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Średnia
Zatrudnienie	61	61	61	61	61	61	60	59	59	59	59	59	60,08

Źródło: opracowanie własne

Tabela nr 3. Faktyczny stan emerytów na koniec roku 2018

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Średnia
Zatrudnienie	24	24	24	24	24	24	25	25	25	25	25	25	24,50

Źródło: opracowanie własne

Jak przedstawia tabela nr 1 do czerwca 2018 roku utrzymywał się planowany stan zatrudnienia, natomiast 30 czerwca jedna osoba przeszła na emeryturę w wyniku czego zatrudnienie spadło a tym samym podniosła się liczba emerytów objętych pomocą socjalną. W sierpniu natomiast jedna osoba odeszła z pracy i powstała wakat. Po ponownym przeliczeniu odpis kształtował się następująco:

- 1229,40 zł x 60,08 osób pracujących = 73862,35 zł, oraz
- 204,88 zł x 24,50 emerytów = 5017,60 zł,

co daje kwotę 78 879,95 zł. W wyniku tych obliczeń kierownik jednostki podjął decyzję o przekazaniu kwoty 1030,57 zł z rachunku funduszu na rachunek wydatków bieżących jednostki i dokonał przesunięcia w planie finansowym na rok 2018.

W trakcie roku 2018 dokonano wydatkowanie środków funduszu zgodnie z regulaminem Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych co przedstawia tabela nr 4. Na początku roku komisja socjalna zaplanowała wydatkowanie środków w wysokości 95 000,00 zł. Zgodnie z planem udzielono dopłat do wypoczynku urlopowego w kwocie 25 000,00 zł, wysokość dopłaty była uzależniona od dochodu na członka rodziny oraz ilości dzieci osoby ubiegającej się o dopłatę. Dopłaty do wypoczynku dzieci i młodzieży były niższe od zaplanowanej kwoty o 1 500 zł, natomiast do czasów profilaktyczno – leczniczych dopłacono o 1 800,00 zł mniej niż wskazywał na to plan. Na działalność kulturalno – oświatową wydatkowano 8 200,00 zł, nie wszyscy pracownicy skorzystali z tej formy dopłaty i nie okazali faktur za przedstawienie których komisja podejmowała decyzję o sfinansowaniu biletów lub karnetów wstępu. W trakcie roku udzielono zapomogi w kwocie 7 500,00 zł, były one rozpatrywane przez komisję socjalną i zgodnie z regulaminem uzależniając je od sytuacji materialnej bytowej osoby ubiegającej się o jej udzielenie. Na paczki świąteczne dla dzieci oraz

świadczenie pieniężne dla emerytów i pracowników z okazji Świąt Bożego Narodzenia wydatkowano 10 800,00 zł.

Tabela nr 4. Wykonanie wydatków ZFŚS

Lp.	Treść	Plan	Wykonanie	Pozostało
R A Z E M:		95 000,00	78 200,00	16 800,00
1	Wypoczynek	31 000,00	27 700,00	3 300,00
a	dopłaty do zorganizowanego wypoczynku dla dzieci i młodzieży	3 000,00	1 500,00	1 500,00
b	dopłaty do wypoczynku urlopowego	25 000,00	25 000,00	0
c	dopłaty do wypoczynku w formie zorganizowanych czasów profilaktyczno-leczniczych	3 000,00	1 200,00	1 800,00
2	Działalność kulturalno-oświatowa i sportowo-rekreacyjna	12 000,00	8 200,00	3 800,00
a	dopłaty do biletów wstępu i karnetów	6 000,00	4 400,00	1 600,00
b	imprezy turystyczne, kulturalne, sportowe i oświatowe lub dopłaty do nich	6 000,00	3 800,00	2 200,00
3	Pomoc rzeczowa i pieniężna	20 000,00	18 300,00	1 700,00
a	zapomoga dla osób uprawnionych, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, rodzinnej lub materialnej	8 000,00	7 500,00	500,00
b	zakup paczek świątecznych dla dzieci	8 000,00	7 800,00	200,00
c	pozostała pomoc rzeczowa lub pieniężna	4 000,00	3 000,00	1 000,00
4	Pożyczki mieszkaniowe	28 000,00	24 000,00	4 000,00
5	Pozostałe wydatki	4 000,00	0	4 000,00
a	umorzenie pożyczki mieszkaniowej pożyczki mieszkaniowe	0	0	0

Źródło: opracowanie własne.

O pożyczki mieszkaniowe ubiegało się 6 pracowników i 1 emeryt, wszystkie wnioski zostały pozytywnie rozpatrzone w wyniku czego udzielono łącznej kwoty pożyczki w wysokości 24 000,00 zł.

W 2018 roku komisja socjalna odrzuciła dwa wnioski o dopłatę z Funduszu, uznając je za niezasadne. Pierwszy z nich dotyczył dopłaty do okularów korekcyjnych w kwocie 1 500,00 zł, natomiast drugi to dopłata do leków przeciwbólowych i suplementów diety w kwocie 450,00 zł. Wszystkie pozostałe wnioski w 2018 roku zostały rozpatrzone pozytywnie i

ubiegające się osoby otrzymały dopłaty z Funduszu w wysokości uzależnionej od dochodu zgodnie z tabelą nr 5.

Tabela nr 5. Wysokości dopłat do świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń

Lp.	Rodzaj świadczenia:	Wysokość dopłaty (w zł) w zależności od dochodu na 1 osobę w rodzinie			
		do 1000	1001-2500	2501-4000	powyżej 4000
1.	dopłata do wypoczynku dla dzieci i młodzieży	400	370	340	300
2.	dopłata do wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie	500	460	420	380
3.	dopłata do wypoczynku w formie zorganizowanych czasów profilaktyczno – leczniczych	500	460	420	380
4.	dopłaty do zorganizowanej działalności kulturalno-oświatowej i sportowo-rekreacyjnej	230	220	210	200
5.	zakup paczek świątecznych dla dzieci pracowników	120	110	100	90

Źródło: Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych Jednostki Budżetowej

Wysokość dochodu deklarują pracownicy w oświadczeniu o dochodach składnym raz w roku, przy pierwszym wniosku o dopłatę z Funduszu. W uzasadnionych przypadkach, na przykład wówczas gdy dochód w oświadczeniu jest niższy od dochodu pracownika w tej jednostce, komisja socjalna prosiła o przedstawienie PIT-u rocznego złożonego do Urzędu Skarbowego za rok poprzedni. Dla wszystkich przyznanych dopłat jednostka zastosowała zwolnienie od podatku kwoty 1 000,00 zł, świadczenia powyżej tej kwoty były opodatkowane na zasadach ogólnych. Żadne z wypłaconych świadczeń nie były natomiast oskładkowane, gdyż ich wypłata była uzależniona od kryteriów socjalnych i bytowych i w różnych wysokościach przyznawana ubiegającym się o nią.

7. Audyt wewnętrzny gospodarowania środkami ZFŚS w jednostce – etap przygotowawczy

Audyt wewnętrzny w toku swojej działalności powinien odgrywać znaczącą rolę we wspieraniu procesów zarządzania ryzykiem oraz systemów kontroli wewnętrznej. Wykonując swoje zadania audytor w istotny sposób wspiera kierownictwo jednostki oraz swoją działalnością zapewnia odbiorcą swoich prac, iż w sposób systematyczny i konsekwentny

dokonyuje oceny zachodzących procesów (Przybylska J. 2010, Audyt wewnętrzny w sektorze publicznym s.105).

Audyt wewnętrzny jest prowadzony na podstawie wcześniej opracowanego planu. W wyjątkowych przypadkach, audyt może odbywać się poza przyjętym planem. Analizę ryzyka i planowanie przeprowadza się przede wszystkim, dla okresów rocznych. Tworzenie wieloletniego planu jest wskazane, ale nie jest obligatoryjne. W jednostce planowanie audytu jest poprzedzone analizą jego potrzeb. W jej ramach identyfikuje się wszystkie obszary ryzyka i wyodrębnia w ich zakresie zadanie audytowe. Rozpoznanie wszystkich obszarów ryzyka zależy nie tylko od wiedzy audytora o celach, działaniach, strukturze danej jednostki, ale również od jego intuicji. Na tym etapie pracy najważniejszą czynnością audytora jest zebranie kompletnych i wiarygodnych informacji i jednostce. W tym celu należy zapoznać się z dokumentacją kontroli zarządczej jednostki, wszystkimi procedurami, instrukcjami, zakresem obowiązków i inną dokumentacją obowiązującą w jednostce (Kiziukiewicz T. 2015, Audyt Wewnętrzny w strukturze kontroli zarządczej s.133). Istotne informacje można uzyskać również podczas rozmów z pracownikami komórek poddanych audytowi wewnętrznemu. Wszystkie sugestie i wnioski należy zawrzeć w dokumentach roboczych. Dokumentacja taka wspomaga zrozumienie mechanizmów kontroli uzasadnienia wniosków, do których dochodzimy podczas zadania audytowego. Do zadania audytowego należy przygotować się tworząc różnego rodzaju testy, które polegają na określeniu i doborze reprezentacyjnej próbki operacji, zbadaniu ich i porównaniu wyników z oczekiwaniami. Są dwa rodzaje testów:

1. Testy zgodności.

2. Testy wiarygodności (winiarska k. 2017, audyt wewnętrzny teoria i zastosowanie s. 245).

W przeprowadzonym zadaniu audytowym Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych zostały przeprowadzone testy zgodności. Ocenie poddano system działalności w zakresie ZFŚS, aby upewnić się, że wprowadzone w tym zakresie mechanizmy kontroli są stosowane i skuteczne, czy dostarczają one dowodów na przestrzeganie procedur.

8. Ryzyka w obszarze gospodarowania środkami ZFŚS

Ryzyko wynika podejmowania decyzji dotyczących przyszłości, o której nie możemy z wielu powodów wiedzieć wszystkiego i decyzje podejmujemy w warunkach niepewności osiągnięcia celu, którego osiągnięcie nigdy nie jest pewne. Ryzyko to prawdopodobieństwo wystąpienia działania lub zaniechania, skutkiem którego może powstać szkoda w majątku lub

wizerunku firmy lub nawet uniemożliwienie realizacji założonych zadań i celów. Innymi słowy jest to prawdopodobieństwo, które może, ale nie musi wystąpić. Cała trudna sztuka oceny ryzyka polega na tym, aby prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka trafnie i w porę oszacować i próbować mu zapobiec (Kałużny S. 2016, Kontrola wewnętrzna s. 49). Ryzyko powinno być oceniane na każdym etapie pracy audytora, poprzedzającym opracowanie sprawozdanie z przeprowadzonego audytu, a zwłaszcza sporządzanie rocznego planu audytu. Ograniczenie ryzyka w działalności jednostki jest podstawowym celem audytu wewnętrznego.

W audytowanej jednostce zidentyfikowano następujące ryzyka w obszarze Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych:

1. Ryzyko wystąpienia w Regulaminie Świadczeń Socjalnych zapisów niezgodnych z przepisami prawa tj. Ustawą o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych, Ustawą o podatku dochodowym od osób fizycznych, czy też z Ustawą o Systemie Ubezpieczeń społecznych.
 2. Ryzyko poprawnego ustalenia wysokości odpisu zarówno na pracownika jak i na emeryta, zgodnie z kwotami bazowymi na dany rok kalendarzowy.
 3. Ryzyko prawidłowego obiegu dokumentów związanych z przyznawaniem i wypłatą świadczeń z Funduszu.
 4. Ryzyko przyznania świadczenia osobom nieuprawnionym, lub braku pod uwagę kryterium dochodowego przy ustalaniu świadczeń.
 5. Ryzyko nieprzekazania w ustawowych terminach odpisów na wyodrębniony rachunek bankowy.
 6. Ryzyko poprawności naliczenia i odprowadzenia podatku dochodowego, oraz ewentualnych składek ZUS.
 7. Ryzyko braku ponownego przeliczenia zatrudnienia na koniec grudnia i ewentualnej korekty do faktycznego stanu zatrudnienia na ten czas.
 8. Ryzyko braku osobnego raportu kasowego w przypadku wypłaty świadczeń z Funduszu w gotówce.
 9. Ryzyko braku inwentaryzacji oraz poprawności ujęcie środków funduszu w bilansie.
- Ryzyko wystąpienia rozbieżności między ewidencją księgową funduszu a preliminarzem za rok 2018.

Spośród wymienionych ryzyk, najbardziej poważnym mającym największe skutki dla jednostki jest ryzyko wypłaty świadczeń z funduszu wszystkim po równo, to znaczy bez względu na przypadający dochód na członka rodziny osoby ubiegającej się. Takie postępowanie niosłoby za sobą obowiązek rozliczenia składek na ubezpieczenia społeczne,

które z reguły nie są naliczane od świadczeń z ZFŚS. Ryzyko to może mieć duże znaczenie dla kierownictwa, ponieważ w ustawie o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, wskazano że naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest nie opłacanie przez jednostkę sektora finansów publicznych: składek na ubezpieczenia społeczne, składek na ubezpieczenia zdrowotne, składek na Fundusz Pracy, składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych albo ich opłacanie w kwocie niższej niż wynikająca z prawidłowego obliczenia lub z przekroczeniem terminu zapłaty (Dz. U. 2005 nr 14 poz. 114).

Natomiast najbardziej prawdopodobnym jest ryzyko wystąpienia, to brak ponownego przeliczenia stanu zatrudnienia i skorygowania planowanego do faktycznego zatrudnienia na koniec 2018 roku. Z tego powodu środki wydatkowane na świadczenia socjalne, mogą przekroczyć plan finansowy danego roku, co również jest naruszeniem dyscypliny finansów publicznych.

Wszystkie obszary objęte ryzykiem zostały przeanalizowane pod kontem akceptowalności, nie wszystkie bowiem ryzyka można wyeliminować. Pewien poziom ryzyka jest nieodzownym elementem działalności. Zlikwidować wszystkie ryzyka, to znaczy nic nie robić. Ryzyko działalności powoduje, że rodzą się emocje zachęcają do nowych działań.

10. Kwestionariusze kontroli wewnętrznej oraz listy kontrolne audytu gospodarowania środkami ZFŚS

Na podstawie zdefiniowanych ryzyk sporządzono kwestionariusz kontroli wewnętrznej (tabela nr 6) oraz listę kontrolną. Kwestionariusz kontroli wewnętrznej zawiera informacje dotyczące systemu kontroli wewnętrznej, opracowanej dokumentacji, oraz weryfikuje czy przyjęte procedury są przestrzegane przez pracowników i kierownictwo jednostki.

Tabela nr 6. Kwestionariusz kontroli wewnętrznej ZFŚS w jednostce budżetowej

Nazwa zadania audytowego: Gospodarowania i prowadzenia spraw związanych z Zakładowym Funduszem Świadczeń Socjalnych w roku 2018				
Lp.		Tak	Nie	Uwagi
1	Czy jednostka ma wprowadzony Regulamin ZFŚS?	X		
2	Czy w jednostce jasno określono zakres obowiązków, uprawnień i poszczególnych pracowników?	X		
3	Czy w jednostce została powołana Komisja Socjalna?	X		
4	Czy z regulaminu ZFŚS jasno wynika jaki jest obieg dokumentów związanych z wypłatą Świadczeń z Funduszu?	X		

5	Czy Regulamin Świadczeń Socjalnych został zatwierdzony przez kierownika jednostki?	X		
6	Czy w planie finansowym jednostki ujęto wydatki dotyczące odpisów na ZFŚS?	X		
7	Czy na koniec roku wielkość planów wydatków z tytułu odpisów na ZFŚS została dostosowana do wielkości faktycznego, skorygowanego odpisu na ten rok?	X		
8	Czy środki Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych zostały zinwentaryzowane na koniec roku?	X		
9	Czy kierownik jednostki sprawuje nadzór nad gospodarowaniem środkami pochodzącymi z Funduszu?	X		
10	Czy dokonuje się okresowej weryfikacji regulaminu na wypadek wszelkich zmian przepisów?	X		

Źródło: opracowanie własne

Lista kontrolna jest dokumentem umożliwiającym zestandaryzowanie i ujednolicenie informacji o audycie jednostki. Zapobiega ona pominięciu w badaniu istotnych działań oraz chroni przed oszustwami lub nadużyciami. Lista kontrolna powinna być wypełniana przez pracowników audytowanej jednostki oraz ich przełożonych i kierownictwo. Tabela nr 7 przedstawia listę kontrolną pytań audytowanej jednostki budżetowej w zakresie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Tabela nr 7. Lista kontrolna. Gospodarowanie ZFŚS w jednostce budżetowej

Nazwa zadania audytowego: Gospodarowania i prowadzenia spraw związanych z Zakładowym Funduszem Świadczeń Socjalnych w roku 2018				
Lp.		Tak	Nie	Uwagi
1	Czy w regulaminie przyznawanie świadczeń i dopłat zostało uzależnione od kryterium socjalnego?	X		
2	Czy w regulaminie nie zawarto niezgodnych z prawem postanowień:			
A	o wyłączenie możliwości korzystania z funduszu grup uprawnionych, określonych w ustawie o ZFŚS,		X	
B	o ograniczeniu możliwości korzystania z funduszu przez pewne grupy uprawnionych,		X	
C	o wprowadzeniu innych kryteriów przyznawania świadczeń niż socjalne (np. staż pracy, wymiar czasu pracy, przeprowadzenie określonego czasu pracy u danego pracodawcy itp.)		X	
D	o pełnym pominięciu kryterium socjalnego jako warunku przyznawania wszystkich świadczeń dla wszystkich uprawnionych?		X	
3	Czy w regulaminie określono w jaki sposób pracodawca będzie badał sytuację życiową, rodzinną i osobistą osób uprawnionych do korzystania z funduszu?		X	
4	Czy w regulaminie nie wprowadzono możliwości finansowania z funduszu świadczeń, które nie mieszczą się w definicji działalności socjalnej, ustalonej w ustawie o ZFŚS?		X	

5	Czy w regulaminie ustalono tryb składania wniosków o udzielenie świadczenia (dopłaty) w tym:			
A	Ustalono katalog świadczeń przyznawanych na wniosek i bez wniosku,	X		
B	Ustalono wzór wniosku i opisano zasady jego wypełniania?		X	
C	Wskazano oświadczenia (dokumenty) jakie należy przedłożyć w celu ustalenia spełnienia przez wnioskodawcę kryterium socjalnego,	X		
D	Określono termin składania wniosków dla poszczególnych świadczeń i kolejność ich załatwiania?		X	
6	Czy w regulaminie określono kierunki wydatkowania środków i zasady podejmowania decyzji o kwotach środków przeznaczonych w danym roku na poszczególne rodzaje działalności socjalnej?		X	
7	Czy prawidłowo został pobrany i odprowadzony podatek od wypłacanych świadczeń?	X		
8	Czy na koniec roku dokonano ponownego przeliczania wysokości odpisu i dokonano ewentualnej korekty?	X		
9	Czy odpis został w terminie przekazany na wyodrębniony rachunek funduszu?	X		

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie opracowanego kwestionariuszu kontroli wewnętrznej oraz listy kontrolnej można ocenić iż system kontroli wewnętrznej w audytowanej jednostce funkcjonuje prawidłowo. W jednostce funkcjonuje regulamin ZFŚS zatwierdzony przez kierownika, z którego jasno wynika zakres obowiązków poszczególnych pracowników w związku z przyznawaniem i wypłacaniem świadczeń socjalnych. Prawidłowo została powołana komisja socjalna sprawująca nadzór nad środkami z Funduszu. W wyniku przeprowadzonej analizy dostrzeżono kilka rzeczy budzących wątpliwości, mianowicie:

- brak sprecyzowania jakie dochody powinny być ujęte w oświadczeniu o dochodach składanym na potrzeby ubiegania się o świadczenie,
- nie określono w jaki sposób pracodawca będzie badał dochody na członka rodziny osoby ubiegającej się o świadczenie, jedynie samego pracownika,
- nie określono terminów w jakich wnioski będą rozpatrywane.

Pozostałe dane dotyczące naliczenia, przekazania oraz gospodarowania środkami Funduszu zostały przeprowadzone z zachowaniem należytej staranności. Wszystkie operacje objęte badaniem w zakresie dokonywania odpisu zostały ujęte w księgach rachunkowych na właściwych kontach księgowych w prawidłowej wysokości oraz we właściwym okresie sprawozdawczym. Plan Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych był ustalany w oparciu o analizę potrzeb i oczekiwań osób uprawnionych na podstawie wykonania lat poprzednich. W zakresie pobierania i odprowadzania podatku dochodowego od wypłacanych świadczeń

również nie stwierdzono nieprawidłowości. Podatek był naliczany prawidłowo i odprowadzany w terminie.

Podsumowanie

Pomimo kilku niedoprecyzowań stwierdza się pozytywnie gospodarowanie Zakładowym Funduszem Świadczeń Socjalnych w badanej jednostce budżetowej w 2018 roku. Jednostka nie narusza przepisów ustawy o ZFŚS ani żadnych innych ustaw mających wpływ na gospodarowanie funduszem.

Słowa kluczowe: audyt wewnętrzny, fundusz świadczeń, zarządzanie, ryzyko

Streszczenie

Ustalenia audytu wskazują rozsądne i celowe gospodarowanie środkami ZFŚS, przy użyciu kryterium dochodowego i analizie potrzeb osób ubiegających się o świadczenie. Z funduszu korzystają zarówno pracownicy, w miarę potrzeb ich rodziny oraz emeryci. Fundusz nalicza się zgodnie z przepisami, koryguje na koniec roku, inwentaryzuje i wykazuje w panie finansowym jednostki. Wszystkie zapisy na kontach księgowych dotyczące Funduszu, mają swoje odzwierciedlenie w dokumentach źródłowych.

Internal audit of the management and conduct of matters related to the Company Social Benefit Fund on the example of a budgetary unit

Keywords: internal audit, benefit fund, management, risk

Summary

The audit findings indicate prudent and purposeful management of the funds of the Company Social Benefits Fund, using the income criterion and analyzing the needs of people applying for the benefit. The fund is used by both employees, if necessary, their families and retirees. The fund is calculated in accordance with the regulations, adjusted at the end of the year, inventoried and disclosed in the financial institution of the entity. All entries on the accounts of the Fund are reflected in the source documents.

Biografia

1. Ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. z 2017 r., poz. 2191 z późn. zm.).

2. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2018 r., poz. 108 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1881)
4. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997r. Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 1997 r., poz. 926 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2016 r., poz. 922 z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 23 listopada 2012 r. Prawo pocztowe (Dz.U. z 2012 r., poz. 1529)
7. Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.u.1991 Nr 80 poz.350 z późn.zm.).
8. Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie finansów publicznych (Dz.U. z 2005 r., poz. 114).
9. Kiziukiewicz T. (2013). Audyt Wewnętrzny w strukturze kontroli zarządczej, Difin S.A.
10. Winiarska K. (2017). Audyt Wewnętrzny teoria i zastosowanie, Difin S.A.
11. Przybylska J. (2010). Audyt Wewnętrzny w sektorze publicznym, CeDeWu Sp. z o. o.
12. Kałużny S. (2016) Kontrola Wewnętrzna teoria i praktyka, Oficyna Drukarska Jacek Chmielewski.

3. Współpraca Instytutów IIA w regionie centralnej i wschodniej Europy⁴

dniu 25 maja br. IIA Polska była gospodarzem dorocznego spotkania liderów Instytutów IIA z regionu centralnej i wschodniej Europy. W spotkaniu wzięło udział 18 osób / liderów z n/w instytutów:

- IIA Bułgaria,
- IIA Litwa,
- IIA Łotwa,
- IIA Czarnogóra,
- IIA Chorwacja,
- IIA Bośnia i Hercegowina,
- IIA Grecja,
- IIA Czechy,
- IIA Austria,
- IIA Serbia,
- IIA Węgry,
- IIA Albania,
- IIA Polska.

Fot. Kolekcja Iwony Boguckiej

Podczas spotkania członek Global Advocacy Committee ECIIA oraz reprezentant IIA Czechy, Tomas Pivonka przedstawił informacje dotyczące prac prowadzonych przez ECIIA. W ramach ECIIA działają Komitety: Bankowy, Ubezpieczeniowy, Sektora Publicznego. Komitety, w ramach swoich obowiązków wydają publikacje, współpracują z organami władzy oraz innymi instytucjami, m.in. ECB, CBA, EIOPA, EUROSAI. Publikacje wydane ostatnio przez Komitety ECIIA to m. in. „Internal audit in the European Insurance sector” oraz “KPIs for Internal Audit”. Komitet Sektora Publicznego we współpracy z EUROSAI przygotował również ankietę dotyczącą raportowania zintegrowanego. Została również powołana grupa

⁴ Renata Zysiak, IIA Polska.

ekspertów ds. zrównoważonych finansów. Dodatkowo ECIIA promuje dobre praktyki audytu RODO oraz zgodność działań audytu z zapisami RODO.

Po prezentacji Tomasza Pivonki uczestnicy przeszli do omawiania kolejnych punktów agendy spotkania. Głównym tematem dyskusji była promocja certyfikatów IIA: w jaki sposób najlepiej promować certyfikat IIA zarówno wśród członków jak i w obrębie kraju; przygotowanie odpowiednich materiałów reklamowych; promowanie certyfikatów podczas wydarzeń, zarówno organizowanych jak i współorganizowanych przez IIA; współpraca z sektorem publicznym oraz prywatnym na szczeblu zarządzającym. Rozmawiano również o współpracy pomiędzy instytutami, a organami władzy m.in; jak można zwiększyć zainteresowanie certyfikatami IIA. Jednym z działań promujących instytuty, jak i certyfikaty jest tworzenie klubów i kół IIA oraz organizacja spotkań promujących certyfikaty.

Kolejnym tematem omawianym podczas spotkania była współpraca Instytutów z uczelniami i promowanie IIA i certyfikatów IIA wśród studentów. Część Instytutów, chcąc zachęcić studentów do przystąpienia do IIA oraz związania kariery z audytem wewnętrznym, oferuje zniżki w opłatach członkowskich, szkoleniach oraz konferencjach. Instytuty nawiązują współpracę z uczelniami i współpracują przy organizacji studiów na różnych poziomach nauczania. Programy studiów często bazują na programie CIA.

Tematem podsumowującym spotkanie było omówienie działań zmierzających do zacieśnienia współpracy między Instytutami w regionie. Wspólne wydarzenia, wzajemne promowanie wydarzeń poszczególnych instytutów, wystąpienia liderów instytutów na konferencjach organizowanych przez inne instytuty oraz wspólne stanowisko w kontaktach z ECIIA oraz IIA Global.

Spotkanie pozwoliło na nawiązanie bliższej współpracy między instytutami, określone zostały ramy współpracy, zarówno wewnętrzne, w ramach instytutów, jak i zewnętrzne, z krajowymi organami władzy oraz uczelniami. Dało możliwość wymiany doświadczeń i spostrzeżeń co do dalszego rozwoju instytutów, wykorzystywania wzajemnie pomysłów na działanie i zwiększenie zainteresowania zawodem audytora wewnętrznego.

Na koniec przedstawiciele poszczególnych instytutów poinformowali również o planowanych w najbliższym czasie wydarzeniach, organizowanych przez te instytuty. Gospodarzem kolejnego spotkania będzie IIA Czechy.

4. XV Samorządowe Forum Kapitału i Finansów w Katowicach ⁵

Od kilku lat wydarzenie Samorządowe Forum Kapitału i Finansów cieszy się niezwykłą popularnością, dlatego też nie może zabraknąć akcentów związanych z audytem wewnętrznym. Oto słów kilka podsumowania modułu, „Audyty wewnętrzne w Jednostkach Administracji Publicznej”, który odbył się w dniach 2–3 października 2019 r. w Międzynarodowym Centrum Kongresowym w Katowicach.

W dniach 2–3 października 2019 r. Instytut Audytorów Wewnętrznych – Koło Audytorów Wewnętrznych Jednostek Sektora Publicznego IIA Polska, przygotowało w ramach ww. Forum – moduł nt.: „Audyty wewnętrzne w Jednostkach Administracji Publicznej”, który odbył się w Katowicach, w gmachu Międzynarodowego Centrum Kongresowego. W ramach ww. modułu odbyło się 6 paneli dyskusyjnych nt.:

- 1) - kontrola zarządzania – doświadczenia 10 lat funkcjonowania;
- 2) - e-samorząd wyzwania dla audytorów;
- 3) - procedury audytu wewnętrznego – czy mamy usprawniać ?
- 4) - prowadzenie audytu w JST – wymiana doświadczeń;
- 5) - audyt projektów europejskich. Główne ryzyka powodujące utratę środków;
- 6) - przeciwdziałania nadużyciom w samorządach.

W ramach ww. spotkania poruszanych było wiele istotnych zagadnień, które przedstawiło grono znakomitych ekspertów.

Panel I poświęcony był zagadnieniom na temat kontroli zarządzania – doświadczenia 10 lat funkcjonowania kontroli zarządczej w administracji publicznej. Omówiono m.in. następujące zagadnienia:

1. Kontrola zarządcza a zarządzanie w administracji publicznej.
2. Mocne i słabe strony funkcjonowania kontroli zarządczej w jednostkach samorządu terytorialnego.
3. Kierunki zmian w zarządzaniu jednostkami samorządu terytorialnego.
4. Rola audytu wewnętrznego w kontroli zarządczej.

⁵ Katarzyna Celińska, IIA Polska

W Panelu II – E-samorząd dotyczył wyzwań dla audytorów na temat.:

1. Zarządzanie ryzykiem jest i w najbliższej przyszłości pozostanie głównym czynnikiem wpływającym na pracę Audytorów.
2. Praca Audytorów Wewnętrznych będzie coraz mocniej wspierana przez nowe technologie informatyczne.
3. Systemy obiegu dokumentów zyskują na znaczeniu. Z tego powodu najwyższe kierownictwo powinno aktywnie wspierać cyfryzację pracy audytora wewnętrznego.
4. Różnorodność stosowanych aplikacji będzie rosła, ale prawdziwą wartość dostarczą jedynie systemy zintegrowane klasy GRC.

W panelu III – poświęconym Procedurom audytu wewnętrznego – czy mamy usprawniać ? paneliści w swoich wystąpieniach poruszali zagadnienia związane ze:

1. Standaryzacją działań audytu wewnętrznego porządkującą system czy też ograniczającą działanie?
2. Jakie działania implikują zmiany procedur audytu wewnętrznego w kierunku usprawnienia procesu audytowania ?

Panel IV – Prowadzenie audytu w JST – dedykowany był wymianie doświadczeń raz rozmowie i próbie odpowiedzi na pytania:

1. Czy innowacyjne rozwiązania IT i wykorzystanie narzędzi i podejść w audycie wewnętrznym wyprze tradycyjne instrumentarium poznawcze ?
2. Czy mamy szansę na zbudowanie platformy wymiany doświadczeń w audycie wewnętrznym ?

Panel V – Audyt projektów europejskich. Główne ryzyka powodujące utratę środków poświęcony był zagadnieniom nieprawidłowościom, które stwierdzono w innych projektach – jak ich uniknąć w danej gminie. Uczestnicy panelu odpowiedzieli również na pytania dotyczące:

1. Na co zwrócić uwagę przy realizacji projektów?
2. Jak przygotować się do kontroli?
3. Wsparcie ze strony audytu wewnętrznego.

Panel VI dotyczył przeciwdziałania nadużyciom w samorządach. Zaproszeni paneliści opowiadali o najczęstszych stwierdzanych nieprawidłowościach, nowych regulacjach

dotyczących sygnalistów. Podjęto również temat budowania systemu przeciwdziałania nadużyciom oraz roli audytu wewnętrznego w wykrywaniu nadużyć.

Moderatorzy poszczególnych paneli zadali szereg pytań przede wszystkim z zakresu audytu wewnętrznego. Zaproszeni goście do paneli podzielili się swoimi doświadczeniami oraz dobrymi praktykami z prezentowanych tematów. Tegoroczne forum było ponownie doskonałą platformą wymiany doświadczeń i prezentacji najlepszych praktyk skutecznego audytu wewnętrznego. Po raz kolejny dyskusje i dawka potężnej wiedzy potwierdziły zasadność organizacji tak wyjątkowego wydarzenia.

5. Relacja z Konferencji PolCAAT. All Stars IT! XV Edycja⁶

Dnia 10 grudnia 2019 r., odbył się Jubileuszowy PolCAAT. Uczestników Konferencji powitał Sebastian Burgemejster – Prezesa IIA Polska. To niezwykle wydarzenie od lat cieszy się ogromną popularnością.

Przez cały dzień wysłuchać mogliśmy inspirujących wystąpień na temat m.in.

Fatal Signs: 10 symptomów, które wskazują, że zostałeś/aś zhackowany/a

Gość specjalny: Paula Januszkiewicz, Założycielka i CEO Cqure, znana na całym świecie ekspertka w zakresie

cyberbezpieczeństwa mówiła o wyzwaniach w zakresie bezpieczeństwa aplikacji w erze Internetu Rzeczy (IoT/IIoT). Michał Kurek, Partner KPMG, Szef Zespołu ds. Cyberbezpieczeństwa, Członek Zarządu OWASP Polska podkreślał znaczenie bezpieczeństwa w erze rozwiązań technologicznych. Niezwykle interesująca debata poświęcona była zagadnieniom związanym z testowaniem -Testy techniczne – mity czy rzeczywistość? Czy i jak testy rzeczywiście wpływają na poziom bezpieczeństwa?

Moderator Tomasz Marcin Wodziński, CISSP, CEH, GCIH, CISA - Prezes ISSA Polska zadawał uczestnikom panelu niezwykle istotne pytania w kwestii rozwiązań technologicznych stosowanych w organizacjach oraz poziomu ich bezpieczeństwa. Wniosek nasuwa się jeden, musimy budować dojrzałość organizacyjną poprzez kształtowanie świadomości kierowników jednostek o zagrożeniach i ryzykach z tym związanych.

Skuteczne monitorowanie cyberbezpieczeństwa, czyli SOC od wewnątrz. W związku z tym, że coraz trudniej jest zapobiegać włamaniom do firm organizacje muszą stosować zaawansowane rozwiązania z zakresu wykrywania zagrożeń i ostrzegania przed nimi, aby posiadać zdolność do natychmiastowej identyfikacji nieautoryzowanej lub podejrzanej aktywności w obrębie swego środowiska. Jakub Syta - Doradca ds. Cyberbezpieczeństwa,

⁶ Iwona Bogucka IIA Polska.

bezpiecznik.pl zwracał uwagę na wyścig o czynnik ludzki w cyberbezpieczeństwie. Kto jest na jakiej pozycji? Natomiast Artur Maciąg niezwykle interesująco nakreślił zagadnienia związane z Safety enthusiast and stresor. Michał Sajdak – CISSP, CEH, CTT+, IT Security Consultant, Securitum, Redaktor serwisu Sekurak mówił o trudnych technicznych zwrotach w sposób przystępny i zrozumiały dla prostego użytkownika.

Fot. Iwona Bogucka

Fot. Iwona Bogucka

jakie są symptomy i okoliczności oraz jak temu przeciwdziałać.

I chociaż na Konferencji było dużo technicznych zwrotów, określeń, trudnego i specyficznego języka informatyczno-technicznego, to te wszystkie trudne i istotne zagadnienia były przedstawione w taki sposób, że uczestnicy Konferencji wyszli z dawką ogromnej wiedzy przekazanej w dostępny sposób, doznali eksplozji świadomości i chęci oraz potrzeby wprowadzania rozwiązań w zakresie podniesienia bezpieczeństwa danych zawartych w systemach informatycznych i informacyjnych wielu organizacji.

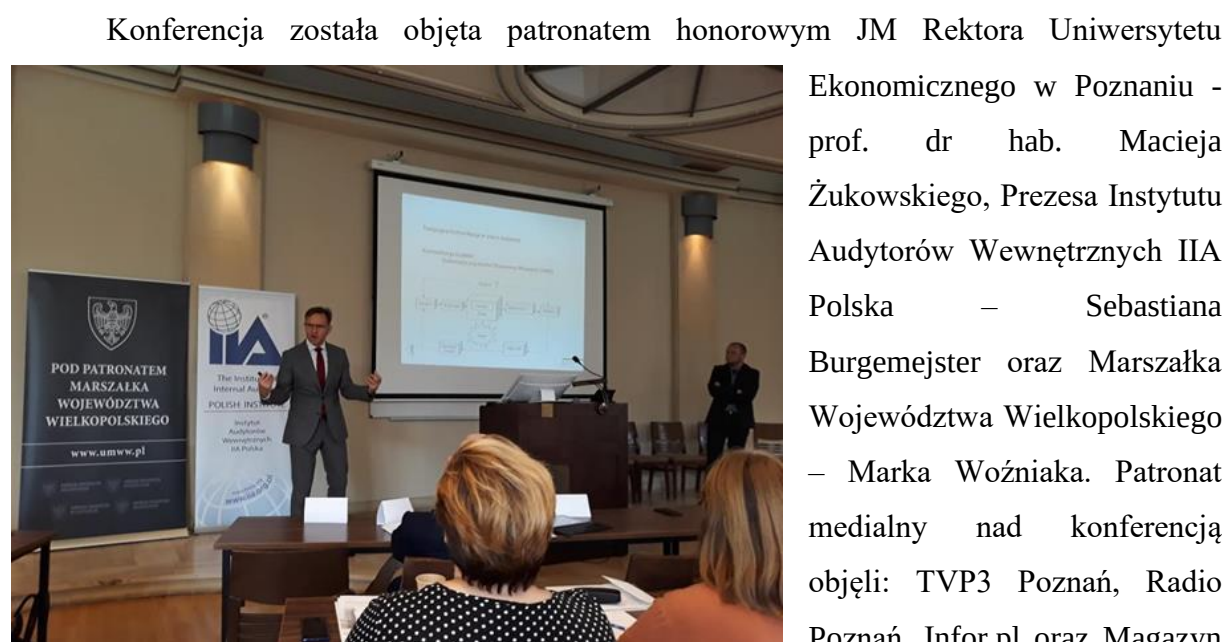
Debata: Czemu cały czas zawodzimy? Czy naprawdę to użytkownicy są przyczyną całego zła? Pokazała na luki w całym systemie zarządzania organizacją, kto zawodzi? Dlaczego

6. Konferencja naukowa „Współczesne wyzwania dla audytu wewnętrznego”⁷

W dniu 23. października 2019 roku na Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu odbyła się Konferencja naukowa „Współczesne wyzwania dla audytu wewnętrznego”. Współorganizatorami wydarzenia była Katedra Finansów Publicznych Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Centrum Edukacji Menedżerskiej UEP oraz Wielkopolskie Koło Regionalne Instytutu Auditorów Wewnętrznych IIA Polska.

Fot. Iwona Bogucka

Fot. Iwona Bogucka

Konferencja została objęta patronatem honorowym JM Rektora Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu - prof. dr hab. Macieja Żukowskiego, Prezesa Instytutu Auditorów Wewnętrznych IIA Polska – Sebastiana Burgemejster oraz Marszałka Województwa Wielkopolskiego – Marka Woźniaka. Patronat medialny nad konferencją objęli: TVP3 Poznań, Radio Poznań, Infor.pl oraz Magazyn „Audyt i Zarządzanie”.

Celem konferencji była dyskusja nad wyzwaniami i problemami, z którymi musi mierzyć się współcześnie audyt wewnętrzny. Spotkanie dedykowane było przedstawicielom instytucji zajmujących się audytem wewnętrznym i kontrolą, a także członkom i sympatykom IIA, studentom i słuchaczom Uniwersytetu Ekonomicznego. Konferencja wpisała się także w obchody jubileuszu 10-lecia Wielkopolskiego Koła Regionalnego IIA Polska oraz zakończenia

⁷ Dr Joanna Przybylska, Katedra Finansów Publicznych, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu.

Fot. Iwona Bogucka

Konferencję otworzył prof. Maciej Szymczak, Prorektor ds. Rozwoju i Współpracy z Otoczeniem Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu. Przywitał on zaproszonych gości, prelegentów oraz wszystkich, licznie przybyłych uczestników. W swoim wystąpieniu zwrócił on uwagę na rolę i znaczenie audytu wewnętrznego we wspieraniu funkcjonowania podmiotów, zarówno z sektora publicznego, jak i prywatnego. Następnie głos zabrał dr hab. Maciej Cieślukowski, prof. UEP, Kierownik Katedry Finansów Publicznych Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu oraz Iwona Bogucka, Wiceprezes Instytutu Audytorów Wewnętrznych IIA Polska. Wszyscy otwierający konferencję wyrazili nadzieję, że konferencja zapoczątkuje okres intensywnej i owocnej współpracy między Instytutem Audytorów Wewnętrznych IIA Polska oraz uczelnią.

Po uroczystym otwarciu konferencji rozpoczęła się sesja I, zatytułowana „Informacja i komunikacja w audycie wewnętrznym w dobie cyfryzacji”, której moderatorem była dr Joanna Przybylska z Katedry Finansów Publicznych Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu. Podczas tej sesji zaprezentowane zostały dwa referaty. Pierwszy z nich – „Komunikacja w dobie cyfryzacji” – wygłoszony został przez dr hab. Jacka Trębeckiego, prof. UEP oraz dr hab. Waldemara Rydzaka, prof. UEP z Katedry Publicystyki Ekonomicznej i Public Relations Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu. Prelegenci podjęli niezwykle ważny temat, którego znaczenie w zawodzie audytora wewnętrznego systematycznie wzrasta i wpływa na jego pracę. Przedstawili oni, na podstawie modelu Shannona-Weavera, przebieg procesu komunikacji zachodzącego podczas realizacji zadania audytowego, ze szczególnym uwzględnieniem problemów i barier, jakie mogą zaistnieć na różnych etapach tego procesu. Następnie swoje

dziesięciu edycji studiów podyplomowych pt. „Audyt wewnętrzny w jednostkach sektora finansów publicznych” organizowanych przez Katedrę Finansów Publicznych Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, nad którymi patronat merytoryczny sprawuje od 2019 roku Instytut Audytorów Wewnętrznych IIA Polska.

rozważania skoncentrowali na cechach charakterystycznych komunikacji w dobie cyfryzacji oraz na szansach i zagrożeniach, jakie niesie ona ze sobą.

Drugi z prelegentów tej sesji, Wiesław Kasprzak, ekspert z Blue Energy Sp. z o.o., przedstawił wystąpienie pt. „Rola audytu w zapewnieniu bezpieczeństwa informacji”. Wystąpienie rozpoczęło się od przedstawienia obowiązków wynikających z ustawy o Krajowym Systemie Cyberbezpieczeństwa z 2018 roku oraz kręgu osób uprawnionych do przeprowadzania audytów w tym obszarze. Następnie uwaga została skupiona na przedstawieniu takich zagadnień jak: zasadność i celowość przeprowadzania audytów bezpieczeństwa informacji, stopień angażowania personelu podmiotu w proces audytowy, podejście do prezentowania rekomendacji audytowych. W rozważaniach tych widoczne było znaczenie skutecznej komunikacji, której poświęcone było pierwsze z wystąpień.

Po przerwie kawowej odbyła się sesja II pt. „Propagowanie postaw etycznych w nowoczesnym audycie”, której moderatorem była również dr Joanna Przybylska. Pierwszy z prelegentów, Adam Grys, risk manager z PayU, przedstawił referat pt. „Nadużycia w e-gospodarce”. Na wstępie wystąpienia przedstawione zostały koszty związane z wyciekiem różnego rodzaju danych, ponoszone przez podmioty gospodarcze. W dalszej części prelekcji scharakteryzowano płaszczyzny zagrożeń w procesowaniu płatności online, czynniki ryzyka w transakcjach e-commerce, nadużycia charakterystyczne dla sklepów internetowych oraz phishing i podatność systemów na nadużycia.

Następnie głos zabrała Iwona Bogucka, Wiceprezes IIA Polska. Przedmiotem jej wystąpienia była „Rola sygnalisty w zgłaszaniu nadużyć”. Prelegentka w niezwykle ciekawy sposób przedstawiła sylwetkę sygnalisty oraz przybliżyła uczestnikom

Fot. Renata Zysiak konferencji wymogi dyrektywy unijnej poświęconej systemom dla sygnalistów.

Ostatnie wystąpienie w tej sesji – „Znaczenie wartości etycznych w nowoczesnym audycie” – wygłosiła dr Anna Waligóra z Katedry Socjologii i Etyki Gospodarczej Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu. Wykorzystując case „tańczące synonimy” prelegentka swoje rozważania zaprezentowała w niekonwencjonalny sposób, który spotkał się z dużym zaangażowaniem uczestników konferencji oraz bardzo pozytywnym odbiorem sali.

Fot. Monika Rożek

Moderatorem sesji III – „Wyzwania dla audytu wewnętrznego” – była Iwona Bogucka, Wiceprezes Zarządu Instytutu Audytorów Wewnętrznych IIA Polska. Sesję rozpoczęło wystąpienie Joanny Mrowickiej, MBA, audytora wewnętrznego Centralnego Szpitala Klinicznego MSWiA., zatytułowane „Szanse i zagrożenia dla współczesnego audytu”. Prelegentka rozpoczęła swoje wystąpienie od zaprezentowania zagrożeń dla audytu wewnętrznego i tzw. luka wartości między tym, co stanowi priorytety kierownictwa a efektami pracy audytorów wewnętrznych. Podczas wystąpienia poruszone zostały kwestie związane z planowaniem działań audytu wewnętrznego, opuszczaniem przez audytorów wewnętrznych swoich stref komfortu, a także konieczność ciągłego podnoszenia kwalifikacji, celem lepszego rozumienia zmieniającego się otoczenia i procedur. W drugiej części uwaga skupiona została na szansach dla audytu wewnętrznego – nowych technologiach, specjalizacji funkcji audytu oraz wywoływaniu potrzeb audytu w obszarach zmian.

Następnie odbył się panel ekspercki „Audyt wewnętrzny w sektorze prywatnym i publicznym – dwa światy czy wzajemne źródła inspiracji?” z udziałem zaproszonych gości. W panelu udział wzięli przedstawiciele sektora publicznego i prywatnego:

- Joanna Mrowicka, MBA, audytor wewnętrzny Centralnego Szpitala Klinicznego MSWiA w Warszawie,
- Marzena Kujawa, CGAP, Kierownik Audytu Wewnętrznego, Urząd Wojewódzki w Poznaniu, audytor wewnętrzny,
- Anna Koźmińska, Kierownik Biura Audytu i Kontroli Starostwa Powiatowego w Krotoszynie, audytor wewnętrzny,
- Krzysztof Dworczak, Współwłaściciel Business Watch Sp. z o.o., audytor wewnętrzny,
- Krzysztof Siedlecki, CIA, Biegły Rewident, PMP®, AgilePM® HiProMine S.A.

Konferencja spotkała się z bardzo dużym zainteresowaniem. Podczas wydarzenia wygłoszone zostały wszystkie przewidziane w planie konferencji referaty. Wszystkie wystąpienia charakteryzowały się bardzo wysokim poziomem merytorycznym, a ich odbiór był bardzo pozytywny.

Na końcu celebrowaliśmy jubileusz na słodko !

Wkład pracy w działalność Wielkopolskiego Koła Regionalnego Moniki Rożek i Moniki Jankowska (na zdjęciu) oraz Joanny Mrowickiej jest nieoceniony. Gratulujemy wielu sukcesów i życzymy następnych 10 lat – zarząd IIA Polska.

Fot. Iwona Bogucka

7. Wydarzenia

Magazyn „Audyt i Zarządzanie „ patronował wydarzeniom:

- 1) IV Forum Bezpieczeństwa IT w Administracji – październik 2019
- 2) "Bezpieczeństwo danych i zasobów firmy" pod honorowym patronatem IIA Polska – październik 2019
- 3) Konferencja i targi usług szkoleniowych i doradczych dla średnich i dużych organizacji - październik 2019 r. IIA Polska partnerem systemowym
- 4) Konferencja naukowa „Współczesne wyzwania dla audytu wewnętrznego” – Poznań – październik 2019
- 5) Cyber Academy – październik 2019
- 6) OPEN EYES ECONOMY ON TOUR Relacje – nowy fundament rozwoju – październik 2019
- 7) Praktycznie o radach nadzorczych i nadzorze właścicielskim – zapraszamy do udziału w IX Konferencji Rada Nadzorcza – listopad 2019
- 8) Konferencja Automatyzacja procesów audytowych – listopad 2019
- 9) Call for Papers na What The H@ck - grudzień 2019
- 10) Webinarium „GDPR & corporate governance: The role of Internal Audit and Risk Management one year after implementation" – grudzień 2019
- 11) Spotkanie szkoleniowe nt.: „Organizacja i metodyka pracy audytora wewnętrznego – wymiana doświadczeń" - grudzień 2019r.

8. Projekty

Projekty, z których jesteśmy dumni – **Studia Podyplomowe Master of Corporate Governance / Menedżer Ładu Korporacyjnego** – informacje i opinie uczestników.

„Bardzo ciekawe studia. Jeśli myślicie, że wieje tu nudą, to pora zmierzyć się z odmienną rzeczywistością. Te studia różnią się od pozostałych. Dołożono wszelkich starań, by forma zajęć oraz tematyka były kompleksowe. Każdy moduł ma swoją unikalną formułę. To przemyślany cykl, układający się w jedną całość. Wiedza jest przekazywana w sposób ciekawy i przystępny, a zaangażowanie prowadzących zajęcia, mocno podnosi poziom i sprawia, iż mistrzowsko wypełniony zostaje cel studiów. Gorąco polecam,” podkreśla uczestniczka projektu, Pani Anita Skotnicka – Koordynator ds. Ryzyka w jednej z największych spółek notowanych na GPW.

Master of Corporate Governance / Menedżer Ładu Korporacyjnego to unikatowa propozycja. Rybnicki Wydział Biznesu, Finansów i Administracji Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach jest jednym z nielicznych ośrodków dydaktycznych stwarzających możliwość zdobycia takiego - ściśle określonego profilu kwalifikacji. Można się o nie ubiegać także w ośrodku uniwersyteckim w Melbourne czy Hong-Kongu.

Źródło: Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

„Od lat obserwowałam pracę członków najwyższego kierownictwa i właścicieli licznych, większych oraz mniejszych firm. Często byłam pod wielkim wrażeniem profesjonalizmu i sprawności ich działania. Otrzymywałam jednak również liczne sygnały świadczące o odczuwanej przez te osoby potrzebie pogłębiania praktycznych umiejętności. Moi rozmówcy podkreślali, że poza wiedzą dotyczącą mechanizmów wspomagających, potrzebują również wskazówek jak łączyć techniki i wykorzystywać efekt synergii w zarządzaniu przedsiębiorstwem. Tak powstał projekt Master of Corporate Governance/Menadżer Ładu

Korporacyjnego - podkreśla autorka projektu dr Katarzyna Olejko - Nierzadko osoby doskonale orientujące się w gąszczu przepisów prawa chciałyby poznać na przykład arkana kreatywności finansowej oraz manipulacji informacją. Taka wiedza pozwala im na lepszy nadzór i zabezpieczenie interesów firmy oraz jej właścicieli przed konsekwencjami ewentualnych nadużyć”.

Celem projektu MCG jest wzmacnianie praktycznych umiejętności w obszarach organizacji nadzoru, prawa, finansów, sprawozdawczości, kontroli, audytu, komunikacji i restrukturyzacji. Nie chodzi tu bynajmniej jedynie o wiedzę teoretyczną. Projekt kierowany jest bowiem do osób z doświadczeniem zawodowym - do kadry menedżerskiej. Tym sposobem, zajęcia prowadzone przez ekspertów w danym obszarze są również miejscem spotkań praktyków, co pozwala na wymianę cennych spostrzeżeń. Doskonałą okazją do rozmów są także inne aktywności prowadzone w ramach projektu MCG. I tu należy wymienić konferencję, która w tym roku odbędzie się 11.06.2019 r. w Rybniku. Debata organizowana jest przez Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, przy współudziale Urzędu Miasta Rybnika oraz IIA -Polska. Tematem przewodnim tegorocznego spotkania będzie komunikacja i etyka w nadzorze korporacyjnym.

Obecnie kończy się pierwszy cykl kształcenia zorganizowanego w formie studiów podyplomowych. Bardzo nas cieszą pojawiające się pytania o możliwość ich kontynuacji. Poza wartością merytoryczną, na podkreślenie zasługuje doskonała atmosfera współpracy. Bardzo cieszą liczne pozytywne opinie na temat studiów.

W trakcie studiów słuchacze uzyskują dostęp do najaktualniejszej interdyscyplinarnej wiedzy na temat uwarunkowań prawnych, a także rozwiązań i narzędzi niezbędnych do skutecznego zarządzania i monitorowania działalności spółek. Kształcimy w taki sposób, aby nasi absolwenci mieli wyraźne poczucie zwiększenia sprawności swojego działania.

Absolwenci otrzymują potwierdzenia ukończenia studiów podyplomowych Master of Corporate Governance wydane przez Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach oraz Instytut Audytorów Wewnętrznych - IIA Polska, który jest patronem merytorycznym projektu.

Zapraszamy do współpracy.

Kontakt: dr Katarzyna Olejko

katarzyna.olejko@ue.katowice.pl

Wydział Biznesu, Finansów i Administracji

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Dziekanat: Tel. 32 432 98 51

9. Reklama

Fundacja Spełnionych Marzeń od 18 lat działa na rzecz dzieci i młodzieży chorej na nowotwory. Choć jej powstanie związane jest z osobistą tragedią jej założycieli, którzy po długiej walce z chorobą stracili jedenastoletniego syna, dziś sama jak dziecko - jest źródłem niesamowitej satysfakcji.

Od 2002 roku zmieniamy atmosferę panującą na oddziałach dziecięcej onkologii, wprowadzając uśmiech i radość - tak ważne w procesie leczenia nowotworów. Choroba nowotworowa wymaga długotrwałej hospitalizacji, a szpital na długie miesiące zamienia się w dom. Mali pacjenci muszą uporać się nie tylko z inwazyjnym leczeniem, ale też oderwaniem od swojej rzeczywistości i codzienności. Ich rodzice z największą zmart - bezgranicznym lękiem o dziecko. Małym pacjentom oraz ich rodzinom towarzyszymy od momentu diagnozy, przez cały proces leczenia, ale też po jego zakończeniu pomagając powrócić do codziennej rzeczywistości.

Fundacja swoją pomoc dedykuje małym pacjentów pięciu dziecięcym ośrodków onkologicznych w Polsce! .

Zachęcam Państwa do wsparcia właśnie tej organizacji. Wszystkie informacje dostępne są na stronie www.spelnionemarzenia.org.pl

10. Informacje

Zgodnie z postanowieniami Dyrektywy Administracyjnej Nr 4 IIA Global – 2011 wkład do publikacji powinien dotyczyć głównych zagadnień związanych z posiadanym certyfikatem lub zakresu związanego z CBOK, oraz lub ogólnego zakresu tematycznego certyfikatów specjalistycznych. Opublikowane książki lub artykuły niezwiązane bezpośrednio z audytem wewnętrznym będą akceptowane, o ile osoba certyfikowana jest w stanie udowodnić, że te działania przyczyniają się do biegłości w zawodzie audytora.

CIA CCSA CSFA CGAP CRMA

Maksymalna liczba przyznanych godzin 25 Maksymalna liczba przyznanych godzin 10

Ogólnie jedna strona publikacji z pojedynczym odstępem jest równa 2 godzinom CPE, jednak w ramach poniższych limitów:

Książki – 25 godzin CPE Książki – 12 godzin CPE

Artykuły – 15 godzin CPE Artykuły – 6 godzin CPE

Opisy badań – 15 godzin CPE Opisy badań – 6 godzin CPE

Wymogi redakcyjne do nadsyłanych tekstów do magazynu IIA:

1. Układ artykułu (tekst Times New Roman 12 odstęp między wierszami pojedynczy):

a) Informacja o autorze (imię nazwisko, stanowisko, miejsce pracy, adres email itp.)

b) Tytuł

c) Cel

d) Wstęp

e) Kolejno ponumerowane rozdziały

f) Krótkie streszczenie, (Podsumowanie)

g) Słowa kluczowe

h) Bibliografia

2. Przypisy do tekstu na każdej stronie (odesłanie do autora i strony patrz Bibliografia (wielkość czcionki 9 Times New Roman)).

3. Rysunki w formie edytowalnej z odesłaniem do źródła, np. Tabela nr (źródło kursywą 10 Times New Roman) źródło: opracowanie na podstawie Nowak J., Perspektywy rozwoju audytu, Wydawnictwo PTM, Warszawa 2016, s. 12–16.

4. Tabele w formie edytowalnej z odesłaniem do źródła jak wyżej.

5. Wykresy patrz jak wyżej.

6. Bibliografia np. Nowak J., Perspektywy rozwoju audytu, Wydawnictwo PTM,

Warszawa 2016, (tekst Times New Roman 12 odstęp 1,0).

7. Terminy nadsyłania tekstów do każdego 15 drugiego miesiąca kwartału.

8. Artykuły przesłane do druku, po uzyskaniu pozytywnych recenzji, zostaną wydrukowane w magazynie w języku polskim. Objętość tekstu maksymalnie do pół arkusza wydawniczego (20 000 – 22 000 znaków – około 10 stron).

9. Autorzy tekstów zakwalifikowanych do druku otrzymają punkty CPE zgodnie z Dyrektywą Administracyjną nr 4 IIA Global- 2011.

Więcej informacji na www.iaa.org.pl.

Zapraszamy do reklamowania Państwa produktów oraz usług na łamach Magazynu Instytutu Audytorów Wewnętrznych IIA Polska.

Wszystkie potrzebne informacje na temat reklamy w Magazynie można uzyskać u osoby kontaktowej w Biurze IIA Polska:

Renata Zysiak

Email: office@iaa.org.pl

Tel./fax: +48 (22) 110 08 13

Instytut Audytorów Wewnętrznych IIA Polska

ul. Świętokrzyska 20 (pokój 508, V piętro).

00-002 Warszawa